

MAITOJYVÄ

2019

Julkaisija: Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistys ry

Toimittaja: Hannu Mustakallio

Taitto: Maija Räisänen

Kirjapaino: Meedia Zone OÜ, Viro 2019

Kannen kuva: Tapani Raittila, 1980: Hilma Jokelan muotokuva (pastelli paperille).

Kuva: Hanna Ruotsalainen.

MAITOJYVÄ

2019

*"Varjelkoon elon Herra tämän pienen peltopalaisen lumisateesta ja
rajuilmasta, ettei pakkasen panis näitä maitojyviä
ennen kuin elon aika tulee."*

(Lars Levi Laestadius)

SISÄLLYS

<i>Hannu Mustakallio</i>	Saatteeksi	2
<i>Pentti Lampinen</i>	Lestadiolaisten ylioppilaskodin viettäessä 70-vuotisjuhlaansa 26.10.2019.....	3
<i>Hannu Mustakallio</i>	Lestadiolaisten ylioppilaskodin perustaminen ja alkuvaiheet. Historiallinen katsaus ylioppilaskodin 60-vuotisjuhlassa 24.10.2009.....	5
<i>Pirjo Paarma</i>	Oi niitä aikoja Vironkadulla.....	12
<i>Erkki Raittila</i>	Kosketukseni ylioppilaskotiin	14
<i>Kaisa Raittila</i>	Iisraelin lasten napina. Lapsuuden seuramuistoissa pääosan varastavat matkan vaivat.....	20
<i>Tapio Luoma</i>	Neljä vuotta.....	23
<i>Antti Luoma</i>	Tulevaisuuden haasteet ja perinteen vaaliminen	25
<i>Joona Niemelä</i>	Päivä Lestiksessä	28
<i>Anni-Kreetta Erkkilä</i>	Oikea koti.....	32
<i>Hanna Ruotsalainen</i>		
<i>& Kersti Tainio</i>	Lestadiolaisten ylioppilaskodin taidekokoelma	36
<i>Hannu Mustakallio</i>	In memoriam Hannu Pelkonen	45
	Lestadiolaisten ylioppilaskodin luottamushenkilöt ja toimihenkilöt 1948–2019.....	47
	Tietoja asukkaista ja asumisesta Lestadiolaisten ylioppilaskodin historiaan	48

Saatteeksi

Tämä *Maitojyvä*-lehti ilmestyy sen johdosta, että Lestadiolaisten ylioppilaskoti viettää 70-vuotisjuhlansa. Ylioppilaskotimme aloitti toimintansa huoneistossaan Vironkatu 7 C 4 syyskuun alussa 1949.

Maitojyvä sisältää kirjoituksia ylioppilaskodin hallinnosta, historiasta, opiskelija-asukkaiden elämästä usealla vuosikymmenellä ja kodin vuosien varrella kartuttamasta taidekokoelmasta. Julkaisemme kuvia asukkaiden elämästä viime vuosilta ja taidekokoelman aarteista, joihin kuuluu taidemaalari Tapani Raittilan (1921–2018) teoksia.

Kansikuva esittää ylioppilaskodin ensimmäistä emäntää Hilma Jokelaa, joka aloitti työnsä yhtä aikaa ylioppilaskodin kanssa. Hän huolehti kodista ja sen asukkaista uskollisesti ja viisaasti vuoteen 1979 saakka. Kaikki Lestiksen siihenastiset asukkaat tietävät, kuka Hilma oli ja miten hän omistautui ylioppilaskodille.

Ylioppilaskodin taustaorganisaation Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen johtokunnan ensimmäisenä puheenjohtajana toimi professori Ilmari Soisalon-Soininen jo vuodesta 1948 lähtien, silloin vielä sairaalapastorina. Kun hän 1974 luopui tehtävästään, oli luonnollista, että ylioppilaskoti teetätti hänen muotokuvansa. Sekä Hilma Jokelan että Ilmari Soisalon-Soimisen muotokuvat ovat Tapani Raittilan käsialaa (s. 11).

Maitojyvä on ylioppilaskodin oma lehti, joka liittyy sen innostuneeseen syntyvaiheeseen. Kannatusyhdistys julkaisi lehteä kerran vuodessa vuodesta 1950 vuoteen 1960 saakka. Lehdellä oli kodille erittäin huomattava taloudellinen merkitys, kun sen painokset nousivat 1950-luvulla tasaisesti yli 10000 kappaaleen. *Maitojyvä* teki

myös tunnetuksi ylioppilaskotia vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen piirissä. Asialla olivat nuoret levikkipäälliköt eli ”Maitojyvä-pojat” (Lauri Impiö ja Pekka Väitalo), jotka kiersivät kesäseuroissa ympäri Suomea, kertoivat ylioppilaskodista ja myivät lehteä.

Vuoden 1961 alussa kannatusyhdistyksen johtokunta päätti jättää julkaisematta lehden, jonka toimitustyö oli jo pantu alkuun. Näin *Maitojyvä* kohtasi herätysliikkeen kriisin. Lehden nimi lainattiin *Ylioppilaskoti Maitojyvä ry:lle*, jonka vastuulle kodin käytännön toiminta siirtyi muutamaksi vuodeksi. Uusi yhdistys otti huolehtiakseen myös lehden julkaisemisesta.

Maitojyvä ilmestyi vuonna 1961 poikkeuksellisesti kolmena numerona. Seuraavana vuonna lehti palasi alkuperäiseen ilmestymistiheyteen ja 1964 Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen julkaisuksi. Yhtenäisen sarjan viimeinen *Maitojyvä* ilmestyi 1968. Painosmäärä oli tuolloin laskenut 1500 kappaaleeseen.

Myöhemmin *Maitojyvä* on ilmestynyt kaksi kertaa Lestiksen kymmenvuotisjuhlien yhteydessä, vuosina 1989 ja 2009. Nyt kädessäsi on siis kolmas uusimuotoinen *Maitojyvä*, jonka painosmäärä on 300 kappaletta.

Kaikkien vuoteen 2009 saakka ilmestyneiden *Maitojyvien* kannet olivat Tapani Raittilan käsialaa. Lehtiin sisältyi myös muita hänen piirroksiaan.

Maitojyvä-nimi ja siihen liittyvä lehden motto on lainattu Lars Levi Laestadiuksen saarnasta. Ne sopivat hyvin ”kypsymisessään keskeneräisen yrityksen” ja nuorten ylioppilaiden toiminnan tunnukseksi, kuten *Pekka Raittila* muisteli lehden 40-vuotisnumerossa (1989).

Hannu Mustakallio

Lestadiolaisten ylioppilaskodin viettäessä 70-vuotisjuhlaansa 26.10.2019

Ylioppilaskotimme Lestis juhlii tänään 70-vuotis-
taivaltaan. Olemme erityisen iloisia siitä, että ko-
din entinen asukas arkkipiispa Tapio Luoma pitää
juhlalpuheen tässä tilaisuudessa.

Käytännöksi on tullut kokoontua kymmenen
vuoden välein viettämään juhlaa ylioppilaskodin
merkeissä. Näin on hyvä kaiken sen informaation li-
säksi, mitä jäsenet saavat vuosittain. Samalla voi-
daan tarkistaa, onko suunta oikea. Tietysti nyt eläme
erilaista aikaa kuin kotia perustettaessa. Emme
myöskään elä ihan samanlaista aikaa kuin kym-
menen vuotta sitten. Ainoa varma asia on muutos.

Mitä Lestis on tänä päivänä ja millaiset asiat
työllistävät sitä?

+ + +

Lestis käsittää alkuperäiset kaksi huoneistoa Vi-
ronkatu 7:ssä sekä 60- ja 70-luvulla testamentti-
lahjoituksina muualta Helsingistä saadut kahdek-
san huoneistoa, joista kaksi on isohkoja ja loput
yksiöitä. Lestiksen itse hankkimien huoneistojen
pinta-ala on 508 neliömetriä ja testamentilla saa-
tujen 380.

Lahjoitusten saaminen oli pitkälti Hilma Joke-
lan ansiota. Hän oli eräänlainen takuuhenkilö
sille, että lahjoitus tulee tukemaan sitä kristillis-
tä arvopohjaa, jota Lestis edustaa. Hilma palveli
monin eri tavoin lahjoittajia heidän elinaikanaan.

Lestiksen huoneistot sijaitsevat hyvin van-
hoissa taloissa. Vanhin, Vironkatu 7 eli pääpaikka,
on rakennettu 1890 ja loput yleensä 1910- ja
20-luvulla. Kun talot ovat näin vanhoja, niissä
on jouduttu tekemään paljon remontteja, joihin
kuluu melkoisesti rahaa. Valtaosa remonttipää-

töksistä tehdään taloyhtiöiden hallituksissa, mut-
ta myös ylioppilaskoti on omilla päätöksillään
kunnostanut huoneistojaan.

Nämä remontit on pystytty hoitamaan ilman,
että opiskelijoiden vuokria olisi kohtuuttomasti
tarvinnut nostaa. Päinvastoin johtokunnan tavoit-
teena on ollut pitää vuokrat selvästi yleisen vuok-
ratason alapuolella.

Asiaa on helpottanut se, että ylioppilaskodilla
on hyvin tuottanut osakesalkku, joka on syntynyt
1960- ja 70-luvulla. Hilmalla oli tapana ostaa
osakkeita pienilläkin ylijäämillä, joita saattoi ker-
tyä esimerkiksi kesätoiminnan ansiosta. Osake-
salkku sisälsi muun muassa SYPin ja KOPin
sekä suomalaisten suuryritysten osakkeita.

Ylioppilaskoti on hyötynyt pitkäaikaisesta
pörssikurssien noususta. Vuosien varrella osak-
keilla on rahoitettu remontteja. Remonttikuluista
huolimatta salkun nykyarvolla katettaisiin muu-
taman vuoden menot, mikä on hyvä turva huo-
nompien aikojen varalta.

+ + +

Tilintarkastajat kiinnittivät vuoden 2013 tilintar-
kastuksessa johtokunnan huomiota siihen, että
ylioppilaskodin hallinto on haavoittuvainen, kun
jäsenet osallistuvat heikosti vuosikokouksiin.
Pienimmillään vuosikokouksiin on osallistunut
selvästi alle kymmenen jäsentä. Perusteluna tilin-
tarkastajilla oli yhdistyksen suuri varallisuus. Ti-
lintarkastajat suosittelivat kannatusyhdistyksen
muuttamista säätiöksi.

Johtokunta ryhtyi selvittämään asiaa ja sai
Patentti- ja rekisterihallitukselta luvan säätiön pe-

rustamiseen. Käytännön työhön palkattiin Ernst & Young Oy.

Työn edetessä kävi selväksi, että edellytyksiä säätiön perustamiselle ei ollut. Siihen oli kaksi syytä. Ensimmäinen oli, että neljässä kiinteistössä osakkailla on lunastusoikeus asunto-osakeyhtiön osakkeisiin eivätkä kaikki osakkaat suostuneet allekirjoittamaan sopimusta, jolla he sitoutuvat olemaan käyttämättä etuosto-oikeutta. Toinen syy oli se, että yhteisömuodon muutos olisi voinut aiheuttaa merkittävät veroseuraamukset.

Mikä on tilintarkastajien arvioima suuri varallisuus? Aikaisemmin jo mainitsin Lestiksen omistamien huoneistojen lukumäärän ja pinta-alan. Ne kaikki sijaitsevat kantakaupungissa ja ovat asianmukaisessa kunnossa. Helsingin asuntojen hintataso lieenee yleisesti tiedossa. Jäsenille toimitetusta hyvin tiivistä toimintakertomuksesta selviävät kaikki keskeiset toiminta- ja tilitiedot. Huoneistojen todellinen arvo on tosin huomattavasti suurempi kuin tilinpäätökseen kirjattu, sillä niiden arvo kirjanpidossa on merkitty hankintajan mukaan.

Ylioppilaskodille sen omistamien huoneistojen rahallinen arvo ei ole kovin tärkeä tieto, koska se ei ole myymässä huoneistojaan, vaan vuokraa asuntoja opiskelijoille. Tilintarkastajien esittämä huoli epäystävällisen valtauksen mahdollisuudesta on kuitenkin syytä huomioida.

+++

Johtokunnan yhdeksästä jäsenestä kolme on vuosittain erovuorossa. Vaihtuvuus on ollut vähäistä. Tästä eteenpäin johtokunnan on syytä valmistella vuosikokoukselle esitys erovuorossa olevien valinnasta. Tehokkain keino estää kielteiset vaikutukset on se, että jäsenet osallistuvat aiempaa ahkerammin vuosikokouksiin.

Lestiksen hallinnosta voi sanoa, että johtokunnan jäsenet ovat olleet hyvin motivoituneita työhönsä. Yhteishenki on ollut hyvä. Opiskelijoiden toiveita kuunnellaan herkillä korvalla. Kokouksia on ollut kolme-neljä kertaa vuodessa. Kokouspalkkioita ei ole maksettu. Tämä on hyvä asia.

Ylioppilaskoti kuuluu niin sanottuihin isännättömiin organisaatioihin, joiden valvonta on

olematonta. Pidättyvyys suhteessa hallinnon omiin etuihin on järkevää, sillä monissa isännättömissä organisaatioissa on ollut kiusauksena nostaa liikaa hallinnon omia palkkioita. Tähän asti Lestiksen johtokunta on ollut tyytyväinen kokouksissa saamaansa salaattiin ja kahviin. Silälä linjalla tullaan ainakin toistaiseksi jatkamaan.

Johtokunnan apuna toimii oman toimen ohella sihteeri, joka huolehtii yleisistä hallinnollisista asioista ja muista johtokunnassa päätetyistä asioista. Lisäksi on rahastonhoitaja, jonka tehtävänä on vastata rahapolitiikasta. Viime aikoina hän on ollut entistä enemmän vastuussa remontteihin liittyvistä asioista.

Molemmat toimihenkilöt ovat hoitaneet tehtävänsä erittäin hyvin. Opiskelijaisäntä ja -emäntä suorittavat tiettyjä tehtäviä, ja myös he ovat toimineet sovitun mukaisesti. Tietty vastuu on myös muilla opiskelijoilla. Heille kaikille esitän johtokunnan puolesta lämpimät kiitokset. Kiitettävien joukkoon on lisättävä ylioppilaskodin jäsenet ja ystävät, jotka ovat tehneet kodin toiminnan mahdolliseksi.

Kiitokset on syytä antaa myös kirkkohallitukselle, joka on vuosittain tukenut ylioppilaskotia taloudellisesti. Tuki on täysimääräisesti hyödyttänyt opiskelijoita.

+++

Yhteenvetona voi sanoa, että Lestis on hyvässä kunnossa. Kristillistä arvopohjaa ei ole hukattu. Huoneistot pyritään pitämään laadultaan kilpailukyisinä ja opiskelijoille houkuttelevina sekä vuokrataso kohtuullisena. Myös talous on tasapainossa. Näillä eväillä on hyvä lähteä seuraavalle kymmenen vuoden taipaleelle.

Jottei totuus unohtuisi, niin oma osuutensa tässä kaikessa on ollut ja on oleva myös Yläkeran isännällä, mistä saamme kiittää Häntä.

Pentti Lampinen oli Lestiksen asukkaana 1965–1966. Hän on toiminut johtokunnan jäsenenä vuodesta 1982 ja puheenjohtajana vuodesta 2012 lähtien.

Pentti Lampinen

Lestadiolaisten ylioppilaskodin perustaminen ja alkuvaiheet

Historiallinen katsaus ylioppilaskodin 60-vuotisjuhlassa 24.10.2009

Rakkaat ylioppilaskodin entiset ja nykyiset asukkaat sekä ystävät!

Tänä vuonna (2009) monet yhteisöt ovat viettäneet juhlavuottaan. Helsingin hiippakunta on täytännyt 50 vuotta ja Kuopion hiippakunta 70 vuotta. Oulun yliopisto aloitti toimintansa 50 vuotta sitten (1959) ja Joensuun korkeakoulu, sittemmin yliopisto 40 vuotta sitten (1969). Tänä meillä on ilo olla yhdessä koolla Lestadiolaisten ylioppilaskodin 60-vuotisjuhlassa. Aloittihan ylioppilaskotimme toimintansa huoneistossaan Vironkatu 7 C 4 syyskuun 1. päivänä 1949.

Näin Helsingissä toimivien kristillisten ylioppilaskotien joukkoon liittyi syksyllä 1949 lestadiolaisen herätysliikkeen piirissä perustettu opiskelijakoti. Teologian ylioppilaiden kodiksi ylisuuntarajojen tarkoitettu Konvikti oli aloittanut toimintansa jo vuonna 1920. Heränneiden ylioppilaskoti oli puolestaan syntynyt 1928, ja sekin oli tarkoitettu etupäässä teologian ylioppilaille.

Lieneekö keskuudessamme enää Laestadiolaisten ylioppilaskodin ensimmäisiä asukkaita 60 vuoden takaa, syksyltä 1949? Hehän ovat nykyisin vähintään kahdeksankymmenen vuoden kunnioitettavassa iässä. Yksi ensimmäisistä asukkaista pyysi minua tuomaan tähän juhlaan henkilökohtaisia terveisiä. Hän on Joensuussa asuva T. Ilmari Haapalainen, monille tuttu virsitohtori, joka ilmaantui yllättäen tällä viikolla vastaanotolleni Joensuun teologiseen tiedekuntaan.

Täällä on varmaan entisiä asukkaita eri vuosikymmeniltä. Jotta saisimme siitä likimääräisen kuvan, pyydän niitä nousemaan ylös, jotka asuivat Lestiksessä 1950-luvulla – 1960-luvulla – 1970-luvulla – 1980-luvulla – 1990-luvulla – 2000-luvulla. Eri asumisvuosikymmenistä huolimatta me olemme yhtä ja samaa joukkoa. Ylioppilaskodilla on asumiskauden jälkeenkin ollut huomattava merkitys meidän itse kunkin elämässä, ehkä perheissämme. Siksi on hyvä, että voimme tänään muistella Lestis-kotia ja siinä viettämiämme vuosia.

Monella meistä voi olla suhteellisen kapea näkökulma ylioppilaskotiimme. Meillä on omat muistomme ja kokemuksemme niiltä vuosilta, jolloin olimme itse osa Lestis-yhteisöä. Samalla tietomme edellisten ja seuraavien asukaspolvien elämästä voivat olla vähäisiä. Tämä on tietysti aivan luonnollista. Kunkin opiskelijapolven tai vuosittaisen asukkaiden joukon yksittäisistä kokemuksista muodostuu ylioppilaskodin yhteinen historia. Siksi jokaisen pitäisi saada olla esittä-mässä omia kertomuksiaan. Tämä juhlapäivä tarjoaa siihen erilaisia mahdollisuuksia. Omasta puolestani olen jo kauan ollut kokoamassa tätä yhteistä kertomusta, ylioppilaskotimme historiaa mutta sen valmistuminen ei ole vielä näköpiirissä.

+ + +

Ylioppilaskodin avaamiseen johtanut kehitys lähti liikkeelle, kun helmikuun 10. päivänä 1948 Elsa

Huhtalan, sittemmin Lohen kotona Hämeentiellä kokoontui viisi naista ja seitsemän miestä perustamaan lestadiolaisten oman ylioppilaskodin kannatusyhdistystä. Heidän joukossaan olivat teologian ylioppilaat Erkki Jokela, Anna-Maija Raittila ja Pekka Raittila, pastori Risto Pyysalo sekä teologian lisensiaatti Ilmari Soisalon-Soininen.

Kokous, jonka oli kutsunut koolle tohtori Mirjami Harjama, päätti perustaa Laestadiolaisten Ylioppilaskodin Kannatusyhdistys -nimisen yhdistyksen. Yhdistyksen tarkoituksena oli perustaa Helsinkiin ylioppilaskoti etupäässä teologian ylioppilaita varten sekä tukea sitä aatteellisesti ja taloudellisesti, niin kuin ensimmäisissä säännöissä todettiin. Yhdistyksen perustamiseen liittyvän sopimuskirjan allekirjoitti kuusi läsnäolijaa.

Ylioppilaskodin perustamishankkeessa olivat nuoret opiskelijat hyvin edustettuina. Perustajajäsenistä Erkki Jokela oli tuolloin 23-vuotias, Anna-Maija Raittila vasta 19-vuotias ja Pekka Raittila 24-vuotias.

Yhdistykselle valittiin johtokunta, joka järjestäytyi samana iltana. Puheenjohtajaksi tuli 30-vuotias sairaalapastori Ilmari Soisalon-Soininen. Yhtenä johtokunnan jäsenenä oli kansanedustaja Martti Miettunen, joka oli myös maalaisliiton puoluesihteerinä. Kannatusyhdistys merkittiin virallisesti yhdistysrekisteriin kahden kuukauden kuluttua, 10. päivänä huhtikuuta 1948.

Lestadiolaisten ylioppilaskodin tosiasialliset juuret olivat 1940-lukua kauempana, ehkä jopa 1910-luvulla. Anna-Maija Raittila sijoitti ne juhlarunossaan kymmenen vuotta sitten kolmikymmenluvulle:

*Mitä he odottivat Jumalan edessä,
nuo ensimmäiset äidit?
Nuo jotka kolmekymmenluvulla raivasivat
pienen helsinkiläiskeittiönsä
pöydänkulman tilaa
vielä yhdelle pojalle, samalta pohjoisen
kylältä tulleelle
kuin edellinenkin, tottahan nyt, kun
papinkouluun,
elävän kristillisyyden lapset...*

Johtokunta ryhtyi heti suunnittelemaan ylioppilaskodin perustamiseen liittyvää tiedotustoimintaa ja varainhankintaa. Suunnitelmiin kuului, että ylioppilaskoti saisi tuloja muun muassa vanhoillislestadiolaisten pappien veljesverosta sekä kirkkoissa ja seuroissa kerättävistä kolehdeista. Tältä osin suunnitelmat toteutuivatkin. Pappien veljesveron tilityksiä tuli ylioppilaskodille ennen muuta pohjoisen rovastikunnista 1950- ja 1960-luvuilla.

Johtokunta päätti kääntyä myös Suomen Rauhanhdistysten Keskusyhdistyksen (SRK) puoleen ja pyytää ylioppilaskodille suurten seurojen kolehtia. Pyrittiinpä taloudellista kannatusta hankkimaan myös Amerikassa asuvilta lestadiolaisilta kristityiltä. Kumpikaan suunnitelma ei näy tuottaneen toivottua tulosta. Myöhemmin taloudellista tukea kyllä saatiin sekä SRK:lta että yksittäisiltä rauhanyhdistyksiltä, joita liittyi myös kannatusyhdistyksen jäseniksi. Lisäksi varoja ruvettiin hankkimaan muun muassa panemalla toimeen yleisiä keräyksiä ja pitämällä myyjäisiä. Myyjäisissä kaupattiin muun muassa taiteilija Martta Taipaleen suunnittelemaa ja painamia esiliinoja.

Erityisesti naiset olivat näissä hankkeissa toimeliaita. Kymmenvuotishistoriikissaan *Maitojyvä*-lehdessä kodin asukkaisiin kuulunut Esko Häkli totesikin: ”Kun näin jälkikäteen katselee alkuvaihetta, pistää silmään naisten suuri osuus kodin syntyyn. Aloite oli heidän, ja heidän tarmokas toimintansa kantoi todella kauniin hedelmän.” Useiden uskonnollisten liikkeiden karismaattisessa alkuvaiheessa naisilla on todettu olleen merkittävä rooli, joka on kuitenkin myöhemmin heikentynyt tai kuihtunut kokonaan pois. Ylioppilaskotimme historiassa tämä naisten vahva panos on ollut näkyvissä koko ajan.

Johtokunnan puheenjohtajana toiminut Ilmari Soisalon-Soininen muisteli 20 vuotta sitten (1989) ilmestyneessä *Maitojyvä*-lehdessä olleensa itse yhdistyksen perustamisvaiheessa vähemmän toiveikas: ”Olin vakuuttunut siitä, että emme pystyisi saamaan tarpeeksi varoja toiminnan aloittamiseksi.”

+ + +

Toukokuussa 1948 ylioppilaskodin kannatusyhdistys sai ensimmäisen testamentin neiti Hanna Vartiailta. Hänen Oulunkylässä sijaitsevan maapalstansa oli määrä siirtyä hänen kuolemansa jälkeen ylioppilaskodin omaisuudeksi. Ilmari Soisalon-Soinisen mukaan ylioppilaskoti perustettiin oikeastaan vastaanottamaan tämä lahjoitus. Ylioppilaskoti ei kuitenkaan koskaan päässyt osalliseksi tästä testamentista.

Marraskuusta 1948 alkaen johtokunnan edustajat rupesivat selostamaan myös vanhoillislestdiolaisuuden äänenkannattajassa *Siionin Lähetyslehdessä* suunnitelmia saada ”kristityille” oma ylioppilaskoti Helsinkiin. Pääkaupungin opiskelevan nuorison keskuudessa kokoontunut ”lauantai-seura” vaikutti ylioppilaskotihankkeen liikkeelle lähtöön. Sananpalvelijoiksi aikovat ylioppilaat tarvitsivat mahdollisimman läheistä uskovien yhteyttä, lehdessä todettiin. Ylioppilaskodin oli määrä vapauttaa lestdiolalaiset opiskelijat asuntohuolista, jotka maailmansodan jälkeisessä Helsingissä olivat lähes ylitsepääsemättömiä. Samalla tilat tarjoaisivat mahdollisuuden nuorten kokoontumiseen ja seurojen pitoon.

Ensimmäisen vuosikokouksensa kannatusyhdistys piti helmikuussa 1949. Uudeksi jäseneksi johtokuntaan tuli muiden muassa teologian ylioppilas Pekka Raittila, joka valittiin varapuheenjohtajaksi. Hänen johtokuntakautensa jäi kahden vuoden pituiseksi, vaikka hänellä olikin ylioppilaskodin piirissä muuten merkittävä asema 1980-luvulle saakka.

Huhtikuussa 1949 yhdistykselle tarjoutui tilaisuus hankkia seitsemän huonetta ja keittiön käsittävä osakehuoneisto Vironkatu 7:stä. Johtokunta joutui kuitenkin toteamaan, etteivät suunnitellut lainansaantirytykset olleet onnistuneet. Johtokunta kääntyi tämän jälkeen vanhoillislestdiolaisuuden piirissä sosiaalista toimintaa Amerikan dollarien ja kahvipakettien avulla harjoittaneen yhdistyksen Pohjois-Suomen Orpokotiyhdistyksen puoleen, joka myönsi kannatus-

yhdistykselle halpakorkoisen lainan huoneiston ostamista varten.

Johtokunta päätti ostaa tarjolla olleen asunto-osakkeen kahdella miljoonalla markalla, joka on nykyrahassa 75 700 (2018: 86 500) euroa. Samoihin aikoihin johtokunta tilasi 200 kiloa erityistä ”Orpokoti”-kahvia myytäväksi ylioppilaskodin hyväksi.

Kahvi oli sodanjälkeisen niukkuuden keskeinen merkittävä tulonlähde monille yhteisöille, jotka olivat päässeet osallisiksi Amerikan-avusta.

+ + +

Elokuussa 1949 johtokunta teki ylioppilaskodin tulevaisuuden kannalta kauaskantoisia päätöksiä. Kokoontuessaan ensimmäistä kertaa Vironkadulla se valitsi kodin emännäksi neiti Hilma Jokelan, joka oli toiminut Lammin osuuskaupan ravintolan emäntänä, ja apuemännäksi neiti Sylvi Salmen Tuuloksesta.

Kotiin oli hakenut 24 opiskelijaa, joista valittiin kahdeksan naista ja yhdeksän miestä. Väitöskirjaansa valmistelevasta teologian kandidaatti (lisensiaatti) Hannes Leinosesta tuli kodin ensimmäinen isäntä, joka piti yllä sotilaallista järjestystä. Hänen huonettaan kutsuttiinkin ”komentokämpäksi”. Ylioppilasasukkaiden joukossa olivat Erkki Vaaramo, Lauri Impiö, Yrjö Karanko, Antti ja Mikko Jokela, Ilmari Haapalainen, Taimi Lohi ja Eila Kaivola. Teologien osuus asukkaista ei muodostunut niin keskeiseksi kuin alun perin oli suunniteltu. Ensimmäisenä syksynä heitä oli kahdeksan 18:sta ja toisena seitsemän 19:stä.

Asukkaiden lisäksi ylioppilaskoti rupesi pitämään ulkopuolisia ruokavieraita, jotka toivat oman lisänsä kodin talouteen. Ruokailijoiden koko vahvuus nousi kohta 60 henkeen.

Koti aloitti siis varsinaisen toimintansa syyskuun alussa 1949. Avajaiset ja tupaantuliaisseurat pidettiin syyskuun 24. päivänä. Läsä oli asukkaiden lisäksi teologisen tiedekunnan opettajia, kirkkohallituksen ja muiden ylioppilaskotien edustajia sekä muita kodin ystäviä.

Ylioppilaskodin hallinnon lisäksi kodin toiminnasta ovat vastanneet asukkaiden omat luottamushenkilöt, opiskelijaisännät, myöhemmin myös opiskelijaemännät. Opiskelijaisännän valinta todettiin ensimmäisen kerran johtokunnassa toisen vuoden alkaessa syyskuussa 1950. Luottamustehtävä uskottiin ylioppilas Erkki Jokelalle, Hannes Leinosen adjutantille, jota seurasi Yrjö Karanko seuraavan vuoden alussa.

+++

Perustamisvaiheen rohkeisiin ratkaisuihin kuului ylioppilaskodin laajentaminen lokakuussa 1951. Johtokunta hankki Vironkatu 7 E 15:n osakkeet 4,7 miljoonalla markalla eli noin 134 000 (2018: 153 000) nykyeurolla. Uuden huoneiston hankinta rahoitettiin samansuuruisella lainalla, jonka myönsi Reisjärven Osuuskassa ja jonka takaajaksi tuli orpokotiyhdistys.

Ylioppilaskodin laajeneminen lisäsi asukaspaikkojen määrän lähes kaksinkertaiseksi entiseen verrattuna. Vuonna 1952 kodissa oli 18 erikokoista huonetta, joista kolme oli varattu henkilökunnan käyttöön ja yksi toimi vierashuoneena puhujien ja muiden pääkaupungissa käyvien ystävien varalle. Vuokrien todettiin olevan keskimääräistä opiskelijoiden kustannustasoa huokeampia. Tämä opiskelijaedullinen taso on pystytty säilyttämään tähän päivään saakka.

Alusta lähtien ylioppilaskodin taloudenpidossa noudatettiin periaatetta, jonka mukaan opiskelijoilta saadut vuokratuotot käytettiin vain juoksevien menojen kattamiseen. Osalle opiskelijoista voitiin myöntää huojennuksia asumiseen eli koko- tai puolistipendejä. Ylioppilaskodilla oli alkuvaiheessa kyllä kannettavanaan melkoinen lainataakka, mutta sitä pystyttiin säännöllisesti keventämään muilla tuotoilla. Näitä tuli lahjoitusten ohella jäsenmaksuista, kesäajan majoitustoiminnasta ja kustannustoiminnasta.

Talousasioissa puheenjohtajan tukena oli johtokunnan kokouksiin lähes säännöllisesti osallistunut ministeri Martti Miettunen, joka hoiti muun muassa osuuskassajärjestön keskeisiä luottamustehtäviä. Kodin lainajärjestelyissä ja

yhteydenpidossa opiskelija-asumisen kannalta tärkeään sosiaaliministeriöön Miettusen suhteet olivat kullanarvoiset.

Miettusestahan tuli 1950-luvulla kestopolitiikan ministeri, joka istui lähes jokaisessa hallituksessa. Suomessa ei varmasti ole ollut toista ylioppilaskotia, jonka johtokunnan jäseniin olisi kuullut valtiovarainministeri. Niin kuin tiedämme, ylioppilaskotimme liittyy myös Suomen idänpolitiikan huomiota herättäneisiin vaiheisiin. Tasavallan presidentin tehtäviä tämän Amerikanmatkan aikana syksyllä 1961 hoitanut pääministeri Miettunen sai tiedon Neuvostoliiton Suomelle lähettämästä nootista kesken ylioppilaskodin johtokunnan kokouksen 30. lokakuuta. Ensimmäinen puhelinsoitto sai Miettusen ilmeen vakavaksi, mutta hän istui edelleen kokouksessa. Ilmari Soisalon-Soininen muistelee: ”Pian puhelin soi toisen kerran. Taas hän tuli takaisin ja istui vielä hetken joukossamme, mutta ilmoitti sitten, että hänen täytyy lähteä. Kun saattelin häntä, hän sanoi minulle, että nyt on erittäin vakava tilanne edessä.”

Poikkeuksellista Laestadiolaisten ylioppilaskodissa oli myös se, miten kustannustoiminnasta tuli erittäin merkittävä osa varainhankintaa. Keväällä 1950 ylioppilaskoti päätti toimittaa oman julkaisun, jonka toimituskuntaan valittiin *Siionin Lähetyslehden* päätoimittaja, kirkkoherra Paavo Viljanen, Ilmari Soisalon-Soininen, Hannes Leinonen, Pekka ja Anna-Maija Raittila sekä Yrjö Karanko. Julkaisun levikkipäälliköksi pyydettiin prosenttipalkalla ylioppilas Lauri Impiö. Sen nimeksi tuli Laestadiuksen saarnaan sisältyvän kielikuvan mukaan *Maitojyvä*, joka hyvin sopi kypsymisessään keskeneräisen yrityksen ja nuorten ylioppilaiden toiminnan tunnukseksi, kuten Pekka Raittila 20 vuotta sitten (1989) muisteli.

Kun ensimmäisen *Maitojyvän* painokseksi määrättiin 15 000 kappaletta ja se sisälsi myös ”kristittyjen liikemiesten” ilmoituksia, oli kysymys taloudellisesti todella merkittävästä hankkeesta, jonka avulla voitiin ruveta lyhentämään velkoja jo syksystä 1950 lähtien. Esimerkiksi vuonna 1952 *Maitojyvän* nettotuotto oli noin

300 000 markkaa eli 8 400 (2018: 9 600) nyky-euroa. Lehden levittäminen, josta ”Maitojyväpojat” Lauri Impiöstä ja Pekka Vålitalosta alkaen vastasivat ympäri Suomea järjestetyissä seuroissa, oli myös ylioppilaskodin tehokasta PR-toimintaa. Tästä Lauri Impiö esitti värikkäitä kuvauksia *Maitojyvän* juhlanumerossa 20 vuotta sitten (1989).

Ylioppilaskodin taloudenpidon tärkeisiin teijöihin kuului 1970-luvulle saakka myös kesä-hotellitoiminta. Vuonna 1952 molemmat huoneistot luovutettiin olympiavieraiden, muun muassa Taiwanin urheilujoukkueen käyttöön. Olympiamajoituksen aikaisesta toiminnasta vastaamassa oli kuukauden ajan kodin henkilökunnan lisäksi myös asukkaita, muiden muassa Antti Jokela ja Yrjö Karanko.

Ylioppilaskodin kasvamisessa hyvin toimivaksi liikeyritykseksi mutta myös kodin hengen luomisessa oli keskeinen rooli emännäntoimeen kolmen vuosikymmenen aikana kokosydämisesti antautuneella Hilma Jokelalla. Hän oli Jumalan lahja ylioppilaskodille, niin kuin Ilmari Soisalon-Soininen on todennut. Hänellä oli aloitekykyä ja psykologista silmää, käytännön taitoja sekä taloudellista asiantuntemusta. Tästä kaikesta me hänen kanssaan tekemisissä olleet yhdessä myöhempien päättäjien ja asukkaiden kanssa olemme suuresti kiitollisia.

+ + +

Ylioppilaskotimme lähti siis 1940-luvun lopulla liikkeelle tyhjältä, mutta selviytyi kaikista alkuvaikeuksistaan. Sen ensimmäinen kymmenvuotiskausi oli innostunutta ja laaja-alaista työtä asukkaiden ja sen taustalla olleen vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen hyväksi.

1960-luvun alussa lestadiolaisen herätysliikkeen kriisi iski myös ylioppilaskotiin. Tämän vaiheen selvittely vaatisi oman esityksen. Viittaan vain keskeisimpiin tosiasioihin ylioppilaskodin kriisitalvesta 1961.

Kannatusyhdistyksen vuosikokouksessa helmikuun 6. päivänä 1961 oli paikalla peräti 214 jäsentä. Kokousta siirryttiinkin pitämään Säätys-

talossa. Yhdistyksen silloisen johdon ja puheenjohtajan kannatus punnittiin jo johtokunnan erovuoroisten jäsenten vaalissa, jossa entiset jäsenet eli Ilmari Soisalon-Soininen, neiti Impi Jylhä ja johtajaopettaja Veikko Kerola saivat 182–190 ääntä, heidän vastaehdokkaansa kansanedustaja Artturi Jämsén, lääninrovasti Kullervo Hulkko ja kirkkoherra Veikko Pentikäinen puolestaan noin 30 ääntä.

Suurin piirtein samoin lukemin vuosikokous hyväksyi myös johtokunnan esityksen yhdistyksen omistaman irtaimen omaisuuden luovuttamisesta uudelle, samaa tarkoitusta ajavalle yhdistykselle. Viimeksi mainittu päätös vahvistettiin vielä Suomalaisella kauppakorkeakoululla 4. toukokuuta pidetyssä ylimääräisessä kokouksessa, johon osallistui peräti 372 kannatusyhdistyksen jäsentä. Äänestystulos oli tällä kertaa 253–102, tyhjiä 6.

Äänestystulos merkitsi, että yleinen kokous hyväksyi johtokunnan viikkoa aiemmin Maitojyvä ry:n kanssa tekemän sopimuksen, joka tarkoitti ylioppilaskodin huoneistojen hallinto-oikeuden vuokraamista uudelle yhdistykselle. Maitojyvä ry:n johtokunnan muodostivat Pekka ja Anna-Maija Raittila, heidän lankonsa Keijo Immonen sekä Antti Jokela.

Järjestely, jossa vastuu ylioppilaskodin käytännön asioiden hoitamisesta siirrettiin Maitojyvä ry:lle, kesti vuoden 1963 loppuun saakka, minkä jälkeen Laestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistys otti hoitaakseen alkuperäiset tehtävänsä.

Tämän vaiheen kaikinpuolinen ja tasapuolinen selvittely kuuluu edessä oleviin tutkimustehtäviin. Olisin iloinen, jos saisin siihen liittyviä tietoja vielä keskellämme olevilta ystäviltä. Itse en tällä hetkellä tiedä edes sitä, kenen hallussa Maitojyvä ry:n asiakirjat ovat.

+ + +

Vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen kriisin jälkeen ylioppilaskodin toimintaa jatkettiin aiempaa suppeammin taustavoimin ja pelkistetymin tavoittein. Tähän liittyi 80-luvun alussa myös

opiskelija-asukkaiden omatoimisuuden kasvattaminen, kun koti luopui emännästään ja ruokapalveluistaan.

Ylioppilaskotimme täyttää nyt (2009) siis kuusi vuosikymmentä ja kannatusyhdistys on puolitoista vuotta vanhempi. Kuitenkin yhdistyksellä on ollut olemassaolonsa aikana vain kolme puheenjohtajaa: Ilmari Soisalon-Soininen oli puheenjohtajana vuodesta 1948 vuoteen 1974 saakka, rovasti Timo Kökkö vuosina 1975–1981 ja rovasti Hannu Pelkonen vuodesta 1982 lähtien (vuoteen 2012 saakka, jolloin Pentti Lampinen otti vetovastuun).

Kymmenen vuotta sitten (1999) kaikki kolme puheenjohtajaa olivat läsnä 50-vuotisjuhlassamme. Ilahtuimme, kun Ilmari Soisalon-Soininen soitti heti seuraavana päivänä minulle ja muisteli vielä joitakin perustamisvaiheen asioita. Hän sai laskea matkasauvansa seitsemän vuotta sitten, lokakuussa 2002. Professori Soisalon-Soinisen oppilaisiin kuulunut professori Raija Sollamo totesi muistokirjoituksessaan, että hänen voimakkaalle persoonalleen tyypillisiä piirteitä olivat vilpittömyys, pitkä sydämellinen nauru ja aatelmiehen käytöstavat.

Hannu Pelkosta haluan kiittää sydämellisesti jo kohta 28 vuotta jatkuneesta uhrautuvasta palvelutyöstä ylioppilaskotimme hyväksi. Hän – niin kuin Irjansakin – on itse ylioppilaskodin entisiä asukkaita vuosilta 1956–1960. Hän on uhrannut aikaansa ja työpanostaan paitsi ylioppilaskodille ja lestadiolaispappien veljespiirille myös Pipliaseuralle, Inkerin kirkolle ja lähetystyölle. Taloudellisen kysymysten asiantuntijana myös pitkäaikaisella varapuheenjohtajallamme, maakuntajohtaja emeritus Pentti Lampisella on ollut merkittävä rooli yhteisessä työskentelyssämme.

Siitä, että ylioppilaskotimme on viime vuosikymmeninäkin voinut jatkaa toimintaansa taloudellisesti vakaalla pohjalla ja kodin perustajien perintöä vaalien, lankeaa erityinen kiitos kolmelle naiselle, jotka ovat hoitaneet keskeisiä tehtäviä ylioppilaskodin piirissä. He ovat Hilka Vastamäki, entinen sihteeri ja rahastonhoitaja, Oili Marttila, joka toimi sihteerinä vuodesta 1979

vuoteen 2002 ja on edelleen johtokunnassa, sekä Tarja Nieminen, joka vuodesta 2002 lähtien on huolehtinut kaikista kodin hallinnollisista ja taloudellisista asioista. Sydämelliset kiitokset kaikille teille uskollisuudestanne ja rakkaudestanne ylioppilaskotia kohtaan!

Luodessamme katseen viimeksi kuluneeseen kymmenvuotiskauteen muistamme kiitollisena myös edesmenneitä ylioppilaskodin toiminnassa eri tavoin mukana olleita ystäviä, jotka ovat saaneet kutsun toiseen kotiin. Heitä ovat Ilmari Soisalon-Soininen ja hänen Marjatta-puolisonsa sekä vuonna 2002 edesmenneen Martti Miettusen ohella Hilla Pyysalo, joka oli aikoinaan Pohjois-Suomen Orpokotiyhdistyksen jäsenenä myöntämässä ylioppilaskodille ratkaisevan tärkeää lainaa ja joka kuului kodin ystävien ydinjoukkoon, Lauri Impiö, entinen Maitojyvä-poika ja johtokunnan jäsen, Mikko Jokela, entinen sihteeri ja johtokunnan jäsen, Jouko Kärkkäinen, kodin isäntä, johtokunnan jäsen ja perinteen tallettaja, Taisto Nieminen, ylioppilaskodin käytäväkeskustelujen osanottaja, ja Bela Csepregi, joka seurasi ylioppilaskotimme ja lestadiolaispappien ystäväpiiriin vaiheita Unkarista käsin ja Suomen-matkoillaan 1930-luvun lopulta vuonna 2004 tapahtuneeseen kuolemaansa saakka. Ehkä moni muistaa myös Lestiksen seuroissa ahkerasti käyneen Kirsi-Marja eli Kika Hammarin, taiteilijan ja rauhanaktivistin.

+ + +

60 vuodessa ylioppilaskoti on kokenut monenlaisia muutoksia, jotka ovat liittyneet sen aatteellisen, kirkollisen ja yhteiskunnallisen ympäristön sekä opiskelijoiden sosiaalisen aseman muuttumiseen. Kuitenkin ylioppilaskoti haluaa edelleen vaalia sitä kristillisyyden perintöä, jonka pohjalta se aloitti syksyllä 1949 toimintansa. Haluamme aina uusien asukaspolvien tutustuvan tähän perintöön. Samalla itse kunkin on hyvä pysähtyä pohtimaan, mitä lestadiolaisuus on minun ja meidän elämässämme Suomessa ja Helsingissä 2000-luvulla.

Tapani Raittila teki vuonna 1976 hiilipiirroksen professori Ilmari Soisalon-Soinisestä, joka toimi pitkään Lestadiolaisten ylioppilaskodin ensimmäisenä puheenjohtajana. Muotokuva on sijoitettu kunniapaikalle ylioppilaskotiin. Kuva: Hanna Ruotsalainen.

Hannu Mustakallio oli Lestiksen asukkaana 1971–1972. Hän on toiminut johtokunnan jäsenenä vuodesta 1981 lähtien.

Esitys on julkaistu aiemmin ylioppilaskodin verkkosivuilla (<http://lestis.fi/historiaa/>) ja teoksessa Kaikki me olemme jostain kotoisin. Puheita ja artikkeleita professori Hannu Mustakallion Joen-

suun-kaudelta 2003–2019 (Karjalan teologinen seura 2019). Se perustuu painamattomaan lähdeaineistoon, muun muassa yleisten kokousten ja johtokunnan pöytäkirjoihin, kirjeenvaihtoon ja Maitojyvä-lehtiin.

Hannu Mustakallio

Oi niitä aikoja Vironkadulla

Senaatintorin nupukiviltä kuuluu kengänkorkojen kiivas kopina. On kiire! Perjantai-aamu on tankattu *Novumin* kreikkaa ja arvuuteltu aoristeja. Mutta nyt on jo lounasaika ja Lestiksessä on odotettavissa sipulilla ja runsaalla valkopippurilla höystettyjä veriohukaisia puolukkasurvoksen kera.

Se, joka ei tätä elämystä ole henkilökohtaisesti kokenut, ei kyllä tiedä gourmet-ruuasta mitään. Hilma, kodin emäntä, oli Lestadiolaisten ylioppilaskodin kardaaniakseli, jonka koossapitävä voima ulottui lähes kaikille osa-alueille. Hänelle oli annettu pasuuna, jonka ääni oli sekä kuuluva että selkeä. Se läpäisi kerroksetkin.

+++

Olin päätenyt asukkaaksi ylioppilaskotiin opettajani, Tampereen Yhteislyseon uskonnon ja psykologian vanhemman lehtorin Antti Soinnun suosituksilla. Sointu oli jämäkkä pappislinjalainen, huumorintajuinen ja taitava pedagogi. Hän siirtyikin myöhemmin yliopettajaksi Tampereen Normaalikouluun innostamaan ja opastamaan opiskelijoita uskonnonopettajan jaloon ja haastavaan ammattiin.

Ylioppilaskodissa oli pieniä huoneita, jotka oli reunustettu kerrossängyillä ja sisustettuhauskasti kierrätystä ja nostalgiaa unohtamatta. Nukuin ensimmäisen vuoden vanhan vihreän sohvavan vuodevaatelaatikossa. Oli siistiä ja puhdasta eikä mitään ongelmia.

Huoneiden viihtyvyys perustui ennen muuta mukaviin asukastovereihin, kämppeksiin. Näistä ystävyyssuhteista tuli monille elinikäisiä. Korteniemen Anjasta ja Paavosta tuli meidän Lauran kummeja, joiden yhteys on säilynyt niin, että Lauran Kalle-poika sai konfirmaatiojuhlaansakin

äidin kummisetä-Paavon vieraakseen. Anja katseli tapahtumaa jo toisen aioonin puolelta.

Vitsailimme Paavon kanssa, että niin hyvät kaverit oltiin, sängytkin vierekkäin, mutta oli kuitenkin HUONEENSEINÄ välissä! Kun pohjoisesta tuli paketti, oli juhlat ja kahviteltiin Löfbergin Lilan ja kampanisujen voimin.

+++

Tamperelaiselle seurakuntanuorelle ei tuottanut vaikeuksia seurat eikä seurapuheet. Tuntui, kuin olisi tullut sunnuntaivierailulle tuttavaperheeseen. Spiraalipuhetta seuratessa oli turvallista tietää, että kolminkertaisen vakuutuksen jälkeen lauletaan kiitoslaulu ja sitten tulee kahvit. Toisten kotioloihin ei ole tarvis puuttua, ei ainakaan pulla suussa.

Kun poikaystäväni kanssa käytiin seuroissa Körttikodilla, oli virkistävää huomata, että siellä puhuja kykeni saamaan sanottavansa kompaktiin muotoon huomattavasti pienemmällä minuuttimäärällä. Sitä sanotaan elämän rikkaudeksi.

Huutoja ja kuiskauksia. Yksi kipeästi edelleen hiertävä asia on kuitenkin mainittava. Joskus ruokasalin ovella opiskelija saattoi havaita sakean sinimustan savun keskellä pilliklubi-seurueen. Näkyi siellä myös käsi, joka heilutti kahvipannua. Ääntä ei kuitenkaan kuulunut, ei pihahdustakaan.

Kukapa naisihminen nyt rohkenisikaan korkea-arvoista herraseuraa opastaa, opettaa tai ohjeistaa, puhumattakaan arvostelusta. Patriarkaalinen ylemmydentunto ei suitsimista kaipaa vaan voi hyvin, kun rinnalla on alistuva hiljaisuus. Tämä ikivanha, maailmanlaajuinen käytäntö tuo kuvaan tänään lasten kasvoja. Enää ei ole jaossa sivustakatsojan roolia!

+ + +

Kolmen opiskeluvuoden jälkeen alkoi aika Lestiksessä olla täynnä. Oli vuosi 1966. Vaalijalan ja Niuvanniemen kesätyöpaikkojen jälkeen halusin laajentaa kokemusmaailmaani ja tutustua naisvankilan arkeen. Hakemukseni hylättiin. Oikein kirjallisesti todettiin: liian alhainen elopaino. (Olen tehnyt parannusta onnistuneesti!).

Sille kesälle meillä oli varasuunnitelma, menimme naimisiin ja muutimme ensimmäiseen yhteiseen kotiimme Liisankadulle. Vihkipappina oli tuomiorovasti Oskar Paarma.

Olimme päättäneet avioparina, Jukka ja minä, lähteä rinnakkain ja käsi kädessä kohti aikuisten elämää ja kutsumusammattejamme. Sillä matkalla koemme edelleen olevamme, yhdessä ja käsi

kädessä. Meidän jäljessämme tulee perhe, aikuis-tuneet tyttäret perheineen. Neljä salskeaa nuorta miestä ovat aikuisuuden kynnyksellä opiskeluneen ja unelmineen, näin hämmästelemme vaarin kanssa aikaa...

Kaikille niille vanhemmille, jotka ovat lähettämässä omia nuoriaan opiskelemaan ”Helsingin hulinoihin” ja aivan erilaiseen maailmaan kuin oli omamme 1960-luvulla, voin suositella lämpimästi: Lestis on hyvä ja turvallinen opiskelukoti!

KIITOS KODISTA!

Pirjo Virtanen, sittemmin Paarma, oli Lestiksen asukkaana 1963–1966.

Pirjo Paarma

Kosketukseni ylioppilaskotiin

Lapsuudessani ja nuoruudessani kuulin usein puhuttavan ylioppilaskodista, niin perheen kesken kuin lukuisien vieraidenkin kanssa. Joskus myös Jyväskylän-kodissamme poikkesi tai majoittui ylioppilaskotilaisia, kuten seurapuhujia, tutkielman tekijöitä tai muita kulkevia. *Maitojyvä*-lehteäkin muistan joskus kaupitelleeni paikallisille uskovaisille.

Jaakko-veljeni siirryttyä Helsinkiin opiskelemaan ja päästyä ylioppilaskotiin asumaan sain sitten uutta tietoa.

Asukkaaksi

Lähtiessäni Helsinkiin opiskelemaan syksyllä 1968 oli luontevaa hakea asukkaaksi ylioppilaskotiin. Paikka oli tuttu, vaikken ollut siellä koskaan käynyt – ellen sitten joskus varhaislapsuudessa vanhempien kanssa. Sijainti keskustan tuntumassa lähellä opiskelupaikkaani Metsätaloa oli ihanteellinen, asuminen oli edullista ja sopivaa seuraa oli tarjolla. Tieto valinnasta asukkaaksi helpotti opiskelupaikkakunnalle muuttoa ja opintojen aloitusta.

Muuttaessani Lestikseen sain huonetoveriksi Timo Kyntäjän, kuopiolaisen lestadiolaispapiin pojan, rippikoulutoverini Ylitornion-leiriltä. Toisenkin rippikoulutoveri osui joukkoon toisena vuotena, Teuvo Huhtinen, jonka isä niin ikään oli lestadiolaispappi, tuolloin Oulun Pateniemessä.

Kolmas vanha tuttu oli Seppo Anttila, varusmiestoverini Rajakoulusta, muoniolaisen kauppiaan poika. Hän tuli asukkaaksi ohi normaalin valintamenettelyn, mutta ylioppilaskodin historiassa ehkä varsin tyypillisellä tavalla. Kun Seppo oli Helsinkiin lähdössä, joku perheen kappan työntekijä (vai oliko muu tuttu?) neuvoi ky-

symään ylioppilaskodista, ellei asuntoa muuten löydy. Sinnehän Seppo kohta ilmaantui, kertoi saamastaan ohjeesta.

Hilma-emäntä ratkaisi tilanteen nopeasti kysymällä suurimman poikien huoneen kahdelta asukkaalta, otatteko kolmannen kaveriksi. Vastaus oli myönteinen, sopeutuviahan nuoret opiskelijat siihen aikaan olivat...

Elämää ja asukkaita Lestiksessä

Elämä Lestiksessä oli sosiaalista: yhteiset ruokailut, iltahartaudet, käytäväkeskustelut, syntymä- ja nimipäivien vietot, iltakävelyt Töölönlahden ympäri tai vähintään Kaisaniemen tai Kauppatorin nakkikioskille. Seuroja oli kuukausittain, lisäksi jollain joukolla tavattiin käydä Elämän Sanan seuroissa Vaasankadulla. Erilaisissa kulttuuri- ja muissakin tilaisuuksissa käytiin suuremmalla tai pienemmällä joukolla.

Joskus kokoonnuttiin laulamaan ”sinkkareita”, mutta ehkä vähintään yhtä usein *Sinisen laulukirjan* lauluja, kitaran säestyksellä. Se oli uutta siihen aikaan, ainakin Lestiksessä.

Vanhaa perinnettä edustivat Hilman kehotuksesta tapahtuneet vierailut muutamien vanhojen mummojen luona. Vietiin pullaa tai muuta ruokatervehdystä, ehkä laulettiin jotain, kahviteltiin ja pidettiin seuraa. Tehtiin siis diakoniatyötä.

Asumisaikanani asukaskunta oli jo varsin heterogeeninen. Monella ei ollut juurikaan yhteyttä lestadiolaisuuteen, joillakuilla sitä vastoin hyvinkin läheinen suhde viidenteen herätysliikkeeseen. Jotkut taas näyttivät pitävän selkeää rajaa kaikkien kristillisyyteen ja suhtautuivat kriittisesti.

En muista, oliko käytäntöä, että kaikki osallistuvat iltahartauksiin ja seuroihin, mutta aina-

kin seuroihin liittyviin tuolien kantamiseen yms. järjestelyihin osallistuivat kaikki. Jotkut ”ulko-puolella olevat” saattoivat kokea painostusta, vaikken mitään käännötsyrikyksiä tiedä asumis-aikanani tapahtuneen.

Kriittinen kuulijakunta puolestaan oli hyväk-si eritoten nuorille intomielisille teologeille, jotka joutuivat perustelemaan kantojaan eri tavoin kuin uskovaisten seuroissa on tapana. Kiusaamista en havainnut koskaan, jonkinlaista epäasiallista här-näämistä saattoi harvakseltaan olla.

Lestiksen kolmisenkymmentä asukasta ja kolmen hengen henkilökunta muodostivat jo melkoisen yhteisön. Joillakuilla oli vielä muita har-rastuspiirejä. Kun opiskelukin vaati panoksensa, monen elämä rajoittui opiskeluun ja aktiviteettei-hin Lestiksessä.

Sisäänlämpiävyytenä voisi pitää sitä, että Lestiksessä vierailivat pääosin vain entiset asuk-kaat tai ”lestadiolaisen seurapiirin” jäsenet. Seura-piirillä tarkoitan ”elämänsanalaisia” eli ”pappis-linjalaisia”, 1960-luvun alussa vanhoillisuuden valtalinjasta erkaantuneita. Monelle heistä yliop-pilaskoti oli merkittävä niin yhtenä uskon-yhteisön ”tukikohtana” kuin entisenä asuin- ja kasvu-paikkana. Näiden käyntien aikana tai muussa yhteydenpidossa tapahtui myös teologiharjoittelijoiden rekrytointia kesätöihin ja paikkojen petaa-mista valmistuville teologeille.

Suurimpana Lestiksen ulkopuolelle suuntau-tuvana aktiviteettina muistan vierailun Ruotsin-pyhtään seurakuntaan syksyllä 1969. Kaksi pikkubussillista majoittui Pentti Hämäläisen pap-pilaan, esitti kirkossa kirkkonäytelmän ja seurusteli isäntäväen kanssa. Pentti Hämäläinen vieraili ahkerasti Lestiksessä, etsi aktiivisesti yhteyksiä ja oli innokas keskustelija. 1960-luvun hajaan-nuksen aiheuttama orpous vaikutti.

Ensimmäisen asuinvuoden merkittävimmät kokemukset minulle olivat taloon ja talonväkeen tutustuminen ja paikan löytäminen kristillisessä opiskelijatoiminnassa. Moni paikka tuli katso-tuksi.

Opiskeluajkojen hengelliseksi kodiksi va-kiintui sitten Kansan Raamattuseuran opiskelijat,

joka tuolloin Kalevi Lehtisen johdolla oli suurin opiskelijaseurakunta Helsingissä. Sinne niin mi-nua kuin muitakin lestisläisiä johdatteli muun ohella asuintoverimme Eeva Vanhanen (nykyään Airila), rovaniemeläinen ensimmäisen vuoden teologi, jonka reippaus ja valoisa uskon-näkemykset tekivät minuun ja moneen muuhunkin vaikutuk-sen. Joskus tuntui siltä, että ”väärä” hengellisyys hämmensi varsinkin Hilmaa. Lestadiolaisen seu-rapiirin vähittäinen kuihtuminen oli hänelle var-masti tuskallista.

Isännäksi, vastuuseen ja vaikeuksiin

Aktiivisena ja palvelualttiina sain ensimmäisenä asuinvuotena Hilmaalta hoitaakseni monta pientä käytännön tehtävää ja jopa ”suosikkipojan” ase-man. Siitä seurasi, että Risto Laitilan valmistut-tua häneltä vapautuneeseen isännän tehtävään esitettiin keväällä 1969 minua. Kun olen hyvä innostumaan ja huono kieltäytymään, otin tehtä-vän vastaan. Taisin olla ensimmäinen ei-teologi isäntänä.

Ensimmäinen tehtäväni oli valmistella kesäl-lä uusien asukkaiden valinta. Hyvin pian sitten alkoi tosi uurastus kodin 20-vuotisjuhlien val-misteluissa. Juhlat vietettiin ja loppusyksystä aloitettiin pääosin joululomien aikaan toteutettu remontti ylioppilaskodissa. Siinä saatoin palvella hyvin, koska olin jotenkin perillä rakentamisesta.

Syksyllä olin alkanut seurustella nykyisen vaimoni Hilkan kanssa (joka hankin oli Lestiksen asukas). Kun seurustelun ohella kevätlukukau-della kiertelin pari kuukautta ympäri Suomea metsäntutkimuslaitoksen tutkimusaineiston ke-ruussa, otteeni isännän tehtäviin heikentyi.

Samoihin aikoihin Lestiksessä muutama opiskelijapoika oli jonakin iltana ottanut alkoholia, kuitenkin ilman erityistä häiriökäyttäytymistä. Tapaus tuli jotain kautta Hilman tietoon ja johto-kunnan käsittelyyn. Ymmärtämystä ei paljoakaan löytynyt, mitä johtokunnan jäsen Anna-Maija Raittila minulle myöhemmin ihmetteli, koska aiemmin vastaavan tapahduttua ymmärtäjiä oli löytynyt.

Nyt aloin olla merkitty mies Hilman silmissä. Tilanne kehittyi räjähdyspisteeseen yhtenä keväänä seurojen jälkeisenä iltana yhden asukkaan hiukan pilkallisesti kysyttyä Hilmalta, oliko hyvät seurat.

Hilmalla oli patoutunutta kiukkua, jonka hän vuodatti. Minäkin paikalla olevana sain osani. Puolustauduin. Vaikka pyrinkin rajaamaan puheeni ylioppilaskodin ja kannatusyhdistyksen toimintaan menemättä henkilökohtaisuuksiin, Hilma otti itseensä niin raskaasti, ettei seuraavana päivänä tullut töihin eikä näkyviin. Jonkun luottoihmisen kautta hän yritti lääkäriin ja jotain kautta lähetti viestin johtokunnalle.

Johtokunnan puheenjohtaja Ilmari Soisalon-Soininen kutsui minut ja muutaman opiskelijan kriisipalaveriin, jossa asiaa käsiteltiin, siis ilman Hilmaa. Koska luottamuksellisuudesta sovittiin, en kerro tarkemmin. Puheenjohtaja hoiti asian hienosti meitä opiskelijoita kuunnellen, arvostaen ja ymmärtäen. Sitten pyydeltiin anteeksi ja jatkettiin elämää – jonkin aikaa varsin jännittyneessä ilmapiirissä.

Vanhat asukkaat velvoitettiin asumisen jatkohakemuksessa vakuuttamaan, etteivät käytä tai säilytä ylioppilaskodissa alkoholia tai esiinny juopuneina. Alkuperäisen esityksen mukaan tämä velvollisuus olisi koskenut vain edellistalvena hairahtuneita, joista kaikki eivät olleet johtokunnan tai Hilman tiedossa. Sain läpi muutoksen, että vaatimus koskee kaikkia vanhoja.

Virrensiru

Lestiksessä asuneen Iikka Vuotilan ylioppilaskodin elämää kuvaava romaani *Virrensiru* ilmattiin 1960-luvun lopulla. Kun se oli tulossa televisiossa esitettäväksi, jokin SRK-lainen taho (?) vaati esityksen kieltämistä lestadiolaisia loukkaavana. Isäni Pekka Raittila yhdessä (muistamani mukaan) Anna-Maija Raittilan kanssa sai YLEltä pyynnön katsoa filmin ja antaa lausunnon sen esittämisen soveliaisuudesta. Katsoivat ja isä laati perusteellisen, varovaisen myönteisen lausunnon.

Ensimmäisen kerran katsoin filmin Lestiksessä asuessani. Kyllä siitä keskusteltiin Hilmaa myöten. Myöhemmin 2000-luvulla kirjan päähenkilön Einarin esikuvana olleen asukkaan kuoltua löysin kirpparilta sattumoisin hänen kirjajäämistöään. Ostin Iikka Vuotilan Einarille henkilökohtaisesti omistaman kappaleen tätä kirjaa.

Hilma

Jo mainittu Hilma Jokela oli kolmisenkymmentä vuotta Lestiksen emäntänä. Hän teki mittavan työn talon ylläpidossa ja talouden vakaannuttamisessa. Uupumaton ahkeruus ja määrätietoisuus niin kesähotellin ja muun tilapäismajoituksen hoidossa kuin varsinaisen ylioppilaskodin täysihoidon toteutuksessakin todistavat uskollisesta, antautuneesta palvelutyöstä.

Alkuvuosina sodanjälkeisen asuntopulan aikana maakunnasta tuli jos jonkinlaista matkaaajaa kortteeria pyytämään. Hilma kertoi joskus antaneensa talon viimeisen patjan altaan iltamyöhään tulleelle yövieraille. Ja lisäsi, ettei olisi sitä tehnyt, jos joku olisi käskenyt, mutta työ talon hyväksi ja kristillinen palvelumieli vaikuttivat.

Hilman keinot vaikuttaa ihmisiin olivat toisaalta topakka emännän ote ja toisaalta hyvänä pitäminen puhein ja tarjoilu. Johtokunnan kokouksiin liittyi aina hyvä päivällinen kahvitukseen. Erilaiset yhteistyökumppanit kestittiin sopivasti, samoin arvossapidetyt maakunnista tulevat vierailijat.

Putkiliike lähetti kerran krapulaisen miehen remonttia tekemään. Kun Hilma huomasi, että työ ei suju, hän äänekkäästi ilmoitti soittavansa firmaan ja vaativansa selvän miehen paikalle. Silloin työ alkoi luistaa. Sen valmistuttua Hilma tarjosi ystävällisesti kahvit ja sopuisten puheiden jälkeen erosivat.

Opiskelijoille teroitettiin, että ruokaa voi tarjota talon ulkopuolisille vieraille, mutta pitää aina maksaa. Timo Kyntäjä toi joskus lounasaikaan toverinsa ruokasaliin, ilmoitti Hilmalle, että tässä on toimittaja Ossi Wallius Yleisradiosta, tarjoan hänelle ruokaa. Hilma laittoi oitis liinan pöytään

ja ruokalistaankin tuli näiden kahden herran osalle joitakin lisäyksiä... Hilman määrätietoisesta johtajanotteesta kehittyi joskus huvittaviakin tilanteita. Kun Hilma vastasi puhelimeen ”ylioppilaskoti, Jokela”, vastaustavan monta kertaa kuullut talousapulainen Kaija Pekonen joutuaan vastaamaan lausui ”ylioppilaskoti Jokela”. Huomasi sitten erehdyksen ja lausui nimensä, sen verran kuin naurulta ja hämmennykseltä pystyi.

Hilman asemaan kuului yhteydenpito moniin ihmisiin. Ja jokapäiväinen elämä opiskelijoiden keskellä merkitsi tietysti näköalapaikkaa tämän joukon ihmissuhteisiin, parinmuodostukseen ja kaikkeen muuhunkin elämään.

Joskus kiinnostus ylitti sopivaisuuden rajan, samoin jatkuva utelu, nimenomaan juoruiluun verrattava kiertoteitse tapahtuva kysely. Tämä loukkasi useitakin asukkaita syvästi, varsinkin jos yhteistyöstä kieltäytyminen johti epäsuosioon, niin kuin joskus kävi.

Hilma oli avulias, monessa vapaaehtoistyössä mukana. Monille hän välitti tarpeellista tavaraa tai muuta apua yhteyksiään hyväksi käyttäen. Kummilapsia hänellä oli varsinaisten lisäksi järjestöjen kautta.

Kerran sattui, että paikalle tuli jotain apua, todennäköisesti rahaa, pyytämään joku hänen sukulaispoikansa. Kun herra oli juovuksissa, Hilma komensi hänet heti lähtemään. Kun sana ei tehonnut, Hilma soitti poliisit ja pyysi minut ja toisen miesasukkaan vahtimaan, ettei herra häiriköi alakerran käytävällä.

Kun poliisi saapui, herra ryhdistäytyi ja poliisit erehdyksessä kävivät minuun käsiksi viedäkseen. En muista, oliko Hilma sitten minua pelastamassa vai miten asia selvisi, mutta oikea mies lähti virkavallan matkaan...

Helsingissä filmattiin 1960-luvun lopulla jotain filmiä Venäjän vallankumouksesta. Yksi kuvauspaikka oli tyhjällä tontilla Snellmaninkadulla Viron- ja Liisankatujen välissä.

Kun hankkeesta tietämätön Hilma viikonloppukävelyllään sattui paikalle ja näki niin sadat taisteluvälineet miehet kuin talon päätyyn

vedetyn valtavan punalipunkin, hän kauhistui. Elettiinhan kylmän sodan aikaa vähän Tšekkoslovakiassa miehityksen jälkeen. Vaikka totuus selvisikin jo kadulla, Hilma oli vielä Lestikseen palatessaan syvän järkytyksen vallassa.

Hilma muutti eläkkeelle jäätyään Tampereelle ja lähti sielläkin mukaan vapaaehtoistöihin. Kuoleman jälkeen hänet haudattiin Haapajärvelle. Vanhat lestisläiset Sinikka Laine ja Martti Viljanen olivat toivomuksen mukaisesti siunauksessa. Saattoväessä oli sukulaisten lisäksi useita vanhoja lestisläisiä, minäkin. Mahtava kirkas aurinkoinen sydäntalven kirpeä pakkanen, koskettavat siunaus- ja muut puheet sekä poikkeuksellisen laadukas ruokatarjoilu sopivat niin monia palvelleen Emännän saattomatkaan.

Maitojyvän testamentti

Kun ylioppilaskodin hallinnasta taisteltiin 1960-luvun hajaannuksen aikaan, perustettiin väliaikaiseksi työvälineeksi Ylioppilaskoti Maitojyvä ry. Sittenkin tilanne vakiintui ja tämä yhdistys jäi olemaan, mutta uinuvaksi.

Vuosikymmenen lopulla putkahti esiin testamentti, joka oli tehty yhdistykselle ja jonka tekijä oli juuri kuollut. Uinuvan yhdistyksen viimeinen puheenjohtaja oli Pekka Raittila, joka toi esiin idean, että testamentilla saadut varat osoitettaisiin uudenheräyksen ylioppilaskotihankkeeseen, joka oli ajankohtainen. Ajatus närkästytti Hilmaa ja ehkä johtokuntaakin.

Hilma organisoiki kokouksiin paikalle Mikko Jokelan ja Olli Ahvenjärven, tuomarit jotka tyrmäsivät ajatuksen testamenttivarojen ohjaamisesta muualle. Pekka Raittila tapansa mukaan tyytyi ratkaisuun ryhtymättä valittamaan tai kärkeilyä, vaikka ei tulosta hyvänä pitänyt.

Semi osana Lestistä

Ala- ja yläkerran huoneistojen ohella Lestiksen käytössä oli keittiörapussa kerrosten välissä oleva, Panimoteollisuusliitolta vuokrattu kaksio,

jota sanottiin Semiksi, kun oli siinä puolivälissä. Panimoteollisuusliiton toiminnanjohtaja herra S. oli myös taloyhtiön isännöitsijä.

Kun isännöinnissä ilmeni puutteita ja laiminlyöntejä, laittomuuksiakin, talossa syntyi kapinaliike isännöitsijän syrjäyttämiseksi. Yo-kodin kannatusyhdistyksen lähti voimalla mukaan ja valjasti sotaratsuksi Mikko Jokelan. Isännöitsijä sai lähtöpassin ja isännöitsijätoimisto tuli tilalle.

Mutta kostoiskukin tuli heti: Panimoteollisuusliitto irtisanoi Semin vuokrasopimuksen, vaikkei ainakaan heti ottanut sitä omaan käyttöön tai vuokrannut muillekaan. Kolme opiskelija-paikkaa ja tuottoisa kesähotellin osanen menetettiin.

Pitkä linja

Isäni Pekka Raittila oli mukana ylioppilaskotia perustamassa ja hajaannustaistelun aikana ”puolustamassa”. Isän sisarukset Anna-Maija ja Tapani olivat hekin pitkään monin tavoin mukana. Veljeni Jaakko ja minä olimme asukkaina 1960-luvun lopulla ja minä vielä vuonna 1970.

Poikani Anssi ja tyttäreni Liina-Maija puolestaan asuivat Lestiksessä vuoden 2000 kahden puolen, Liina-Maija toimi emäntänä ja jopa isäntänäkin. Itse olin joskus 2000-luvulla muistamani mukaan varatilintarkastaja. Kannatusyhdistyksen jäsen olen edelleen. Mahdollista on, että lapsenlapsetkin hakevat asuntoa tutusta talosta...

Vuonna 1969 pidettyjen 20-vuotisjuhlien aikaan tuntui ylioppilaskodin perustamisesta kulueneen vaikka miten kauan ja entiset asukkaat ikivanhoilta. Nyt jo omien lasteni asumisajasta on parikymmentä vuotta, omasta viisikymmentä.

Merkittävä ero on se, että kodin perustamisvaiheessa asukkaina oli sodankäyneitä, siis selkeästi ”aikuisempina” asukkaiksi tulleita. Asukasjoukko oli myös paljon homogeenisempi, taisivat olla kaikki lestadiolaisperheistä. Ja liike oli silloin vielä ymmärtääkseni herätysliike.

Tänä päivänä Lestis on hienolla paikalla sijaitseva perinteikäs opiskelija-asuntola, joka tarjoaa asumispalveluita niin Vironkatu 7:ssä kuin

muutamissa testamentilla saaduissa huoneistoissakin. Seuroja pidetään edelleen ja maakunnista tulevilla kristittyjen perheiden lapsilla on etusija asukkaita valittaessa. Niinhän perustajatkin tarkoittivat!

Elämänsanalaisuudesta

Pappislinja, elämänsanalaisuus tai lestadiolainen seurapiiri oli selkeästi pappisjohtoinen joukko, joka 1960-luvun alun hajaannuksessa erkani vanhoillislestadiolaisuuden valtavirrasta, Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen (SRK:n) johtamasta liikkeestä.

Kun isäni Pekka Raittila oli aluksi keskeinen vaikuttaja elämänsanalaisuudessa, minulla oli mahdollisuus seurata tilanteen kehittymistä. Kaajanin suviseuroissa 1960 olin paikalla kun kastepöytä käsiteltiin hyvin sähköisissä tunnelmissa epävirallisessa iltakokouksessa Lauri Jokelan kodissa.

Jos kastekysymyksen sanottiinkin olleen ratkaiseva erimielisyyden aihe, ilman teologista sivistystä ja tutkijankoulutusta arvelen tosiasiallisena syynä olleen valtataistelun pappien ja maallikoiden välillä. Jonkin tutkimusartikkelin olen todennut päätyvän samaan. Kun keskustelun ei enää yksimielisyyttä löytynyt, alkoivat erot ja erottamiset, samoin taistelut omaisuuksien hallinnasta, myös ylioppilaskodista. Syvää veljeyttä ja sisaruutta kokeneet ystävät joutuivat erilleen, perheitä ja sukuja jakautui kahdelle puolelle.

Pappien osalta voi arvioida eroratkaisujen (tai erottamisten) perustuneen uskollisuuteen kirkon opille. Muut ehkä ennemminkin seurasivat johtajia tai pysyivät paikoillaan, siis rauhanyhdistysten jäseninä.

Varsin monenlaista hengellistä liikehdintää läheltä seuranneena olen tullut tulokseen, että hyvin harva ”riviuskovainen” valitsee seurakuntaa tai ryhmää opinkäsityksien perusteella. Ratkaisevaa sitä vastoin on, missä joukossa on ”saanut parannuksen armon” tai ”tullut uskoon” tai missä joukossa parhaiten viihtyy.

Enemmistön pysyminen ”paikoillaan” rauhanyhdistyksissä voi siis ehkä johtua siitä, että niiden johtokunnissa enemmistö oli maallikoilla, joihin oli totuttu luottamaan. Toimitilat irtaimistoinen olivat myös valmiina. Oli käytännöllistä jatkaa entisellään tutussa joukossa, tutussa talossa.

Samaan tapaanhan seuroissa puhuttiin kuin ennenkin, samaan tapaan synninpäästö julistettiin ja entiseen tapaan muutenkin elettiin. Mutta yksi ero oli, joskus tuskallinenkin: tiettyjä entisiä uskonveljiä ja -sisaria tai rakkaita sukulaisiakaan ei enää saanut tervehtiä Jumalan terveellä eikä heitä enää seuroissa tavannut. Muutakin yhteydenpitoa saatettiin rajoittaa.

Pappislinjalaiset julkaisivat hajaannuksen jälkeen kirjan *Totuuden kuuliaisuuteen*, toimittajana Pekka Raittila. Siinä analysoitiin erimielisyyksiä ja luonnollisesti korostettiin omia käsityksiä. Seuratoimintaa organisoitiin eri puolilla maata, kokoontumispaikkana lähinnä kirkot ja seurakuntatalot. Äänenkannattajaksi perustettiin lehti, *Elämän Sana*.

Myöhemmin perustettiin vielä Laestadiusseura ry (joka on sittemmin lopetettu). Ennen seuraa toimi ja vaikutti lestadiolaispappien veljespiiri. Suurempia kesäseuroja pidettiin 1960-luvulla ainakin Haukiputaalla ja Torniossa. Nuorisotyötä olivat Ylitornion kansanopistolla pidentyt rippikoululeirit ja talvipäivät, jotka taisivat loppua 1970-luvulla.

Herätysliikkeen tunnusmerkkejä ei elämänsanalaisuudessa juurikaan esiintynyt, ennemminkin kysymys oli ”saattohoidosta”. Niin papit kuin muutkin löysivät vähitellen uudet viiteryhvät ja aktiivisuuden kohteet, kuka lähetystyöstä, kuka paikallisseurakunnasta, kuka viidennestä tai jostain muusta herätysliikkeestä. Joku saattoi parannuksenteon kautta palata SRK:n yhteyteen.

Pekka Raittilan tilanne oli sikäli erikoinen, että häntä ei voitu erottaa Jyväskylän rauhanyhdistyksestä, koska hän ei ollut jäsen – se oli ollut tietoinen valinta.

Lopuksi kerron yhden kuvaavan tapauksen hajaannuksen tapahtuma-ajalta. Tapanamme oli perheenä tai yksittäin käydä seuroissa Jyväskylän rauhanyhdistyksessä. Se ei loppunut kertaheittolla vaan vähitellen.

Kerran pääsiäisen tienoilla olin muistamani mukaan yksin seuroissa. Penkissä istuessani huomasin, että ovesta sisään oli astumassa äitini täti Kerttu Loune, Väinö Havaksen pikkusisko. Mutta hän perääntyi, astuakseen taas kohta näkyviin ja perääntyäkseen taas.

Tuliko lopulta sisään vai ei, sitä en muista, mutta tuo ovelta horjuminen on jäänyt mieleeni silloisesta kriisistä.

Erkki Raittila oli Lestiksen asukkaana 1968–1970 ja isäntänä 1969–1970.

Erkki Raittila

Iisraelin lasten napina

Lapsuuden seuramuistoissa pääosan varastavat matkan vaivat

Muistikuvissa aurinko kulkee Mariankatua matalta. Aikuisilla on kauhtuneet välikausitakit ja isällä ruskea, äidin virkkaama baskeri. Tapani-setä ja isä puhuvat kovaan ääneen. Eihän se nyt noin ole, sanoo Tapani. Kyllä se niin on, sanoo isä. Runoilijatäti Anna-Maijalla on pieni huivi, joka on solmittu leuan alle.

Miten minusta tuntuu, että olemme aina yksin kadulla. Elli-tädin pienet askeleet kopisevat kop, kop. PYP:n nurkalta käännyimme vasemmalle. Ei ole nyt pienten säästöjeni ynnäämisen hetki. Katu laskeutuu laaksoon. Me käännyimme porttikäytävään ennen kuin se alkaa taas nousta.

Lestiksen rappu on sisäpihan vastakkaisella laidalla, siinä, mistä kulkuaukko johtaa vielä syvemmälle sisäpihalle. Kun nousee kerroksen, aukeaa jylhä ovi pitkään käytävään, jonka varressa olevat huoneet on riisuttu seurapäivää varten kaikesta siitä, mitä tekisi mieli katsella. Käytävän reunoille on nostettu liian pystyselkäisiä tuoleja.

Ensimmäisenä oikealla on Hilkan ja Empun [Erkin] huone. Siitä tulee minulle seurojen väliaikoina tuttu paikka, ja muistan kieppuneeni Empun sängyllä niin, että tyyny putoaa lattialle. Nyt päiväpeitot on vedetty niin tiukkaan vuodevaatteiden päälle, ettei sängylle uskalla edes istua.

Käytävällä ennen keittiöön kääntyvää mutkaa pitää tervehtiä Jutilan tätiä ja Karangon Yrjöä ja Jokelan Anttia, jonka lapsilla on sinistä silmänvalkuaisissa kuin aatelisilla. He ovat tummia ja kauniita, ja minä olen maalaishiiri, joka vasta

totuttautuu kaupunkilaiselämään. Jumalan terve, sanovat täällä kaikki, eikä kukaan potkaise toista siitä hyvästä nilkkaan niin kuin olin nähnyt sukulaisperheessä tapahtuvan, jos joku pienistä vahingossa oli tullut niin rakkaasti minua tervehtineeksi.

Happea keuhkoon, seuraväki

Seurat pitää selättää puhe kerrallaan. Ensimmäisen jälkeen tietää, että yksi on jo takana. Puheen pituutta säätelee vain puhujan jaksaminen. Vaikka asiaa olisi paljon, nivelillä on rajansa. Se lohduttaa. Äidillä on napsahtava keinonahkainen käsilaukku, josta hän usein kaivaa siististi taiteutun paperinenäliinan valmiiksi kämmenkuoppaan. Itkettääkö äitiä täällä?

Minua ei itketä muu kuin puheiden mitta. Soiski kun puhuu, hänelle nostetaan oikein valtaistuin käytävänmutkaan, missä muut puhujat ovat sommitelleet sanansa jalkojensa kantokyvyn mukaan. Valtaistuin vie Ilmari-sedästä kiireen niin kokonaan, että sanat putoilevat harvakseltaan, nauru on yhtä harmaanhyrisevää, auki keriytyvää rullaa ja tarina alkaa Raamatun alkulehdiltä, missä Iisraelin lapset napisevat erämaassa.

Että kun on sitä matkan vaivaa ja väsymystä, muistuttaa Ilmari-setä ja puhuu lähteestä, jonka Mooses yhdellä sauvaniskulla kalliosta puhkaisee. Pam, minä kopsautan Hilma-tädin selänraapputtimella seinällä roikkuvaa ryijyä. Ryijy vain

pölisee. Ilmari-sedän puhe on edennyt niin pitkälle, että makaan oikosenaan Hilma-tädin pullealla sängyllä, leveiden mustien selkien takana.

Minua hämmästyttää se uskovaisten jatkuva väsyminen. Että eikö se hyvänen aika olekaan ihanata, kun saa katsella veristä voittajata? Että missä on nyt se onnen päivä ja miks' siit' et kertoisi?

Jos minä pääsisin puhujan paikalle, kehottaisin hiekan pölyssä tarpomisen sijaan vetämään välillä happea keuhkoon.

Vaaleanpunainen pastilli

Vasta paljon myöhemmin pääsen omassa Raamatussani siihen kohtaan, missä Mirjami pistää tanssiksi ja perille pääsemisen soitto soi. Seuroissa ollaan aina eilisen mannat syöneinä, matkan vaivojen tuomassa nälässä. Kulmahuoneessa istutaan muovituoleista rakennetuissa riveissä kuin kirkossa ja vaihdetaan jalkaa toisen päältä toisen päälle ja nyökytellään totisina pienin, hajamielisin elein.

Onneksi välissä veisataan virsiä. Riippuu siitä, missä laulaa, mutta käytävän loppupäässä tuntuu työn alla olevan ihan eri säkeistö kuin sen alussa. Kilvoituksen vaivasta on taas kyse, mutta laulamalla se tuntuu vähän helpommalta. Äiti napsauttaa taas käsilaukkunsa suuta ja vierittää punakylkisestä pahvirasiasta minulle vaaleanpunaisen Pectus-pastillin.

Seuroissa saattaa olla vieraita Oulusta tai Haukiputaalta tai Pattijoelta. Heitä tervehditään erityisellä rakkaudella, Jokelan Erkkiä, Väitalon Pekkaa, Kökön Timoa. Isän ja Tapanin äänet kuuluvat muiden yli. Kuivahtanutta pullaviipaletta kyyditsee sivuhyllyn tarjoilutasanteelta lasiin kaadettu viinimarjamehu, joka tuntuu käyneen joka vuosi samalla tavalla.

Hilma-täti on rakastettu mutta niin neliskulmainen, että vaikka makoilin hänen sängyllään ja paukutan mooseksena hänen ryijystään vettä seurojen kuivuuteen, minua pelottaa jäädä hänen kanssaan kahden. Kesällä äiti ryhtyy hänen

liiketoverikseen majoittajana ja pitää kotona Linnankadulla punatukkaista australialaismiestä yövieraana. Iltateellä kiharapää juo punaisesta maisemakupista ja puhuu pisamiensa keskeltä niin paljon, niin aurinkoisesti ja niin vierasta kieltä, että olemme ymmyryssä kaikki.

Rakkaan kristillisyyden kallis perintö

Vähitellen minulle käy selväksi, että Lestadiolaisessa ylioppilaskodissa kokoontuu laskevan auringon seurakunta. Meitä lapsia käy vähän. Huoneet ja käytävät täyttyvät nutturapäätädeistä. Monet kuolevat tai eivät jaksakaan enää tulla. Toisella puolella katua Mari-täti näyttää takertuneen tuoliinsa eikä nouse enää ottamaan kaapista keksiä.

Herää huoli, miten Lestiksen käy. Että keitä muita tänne saataisiin asumaan, kun ei veljespiiriin perheistä ole tarpeeksi tulijoita. Ja miten saataisiin säilytettyä sen rakkaan kristillisyyden kallis perintö.

Äiti ja isä katselevat omassakin perheessään väistämätöntä virtausta ulos. Isot sisarukset soittavat toisen todellisuuden taistelulauluja. Minä kuopuksena en enää lähde Ylitorniolle rippikouluun. Saanko minäkin uskoa, kysyy isä puhelintuulilta. Jeesuksen nimessä ja veressä, hän sanoo, kun lievän painostuksen jälkeen kadun kerkeiden sormieni käyskentelyä äidin talouskukkarolla.

Myöhemmin tervehdin oman sukupolveni elämänsanalaisia kuin nostalgialiikkeen sukupuuttoon ontuvia jäseniä. Kun Antti Jokela syksyllä 2018 kuolee, huomaan, että hän on viimeinen, joka sydäimestään ja empimättä tervehti minua jumalanterveellä.

Perhealbumissa on kuva, jossa äiti on suuren vatsansa kanssa veljeskokouksessa kesällä 1960. Minä olen siellä hänen vatsassaan ja mukana lestadiolaisen liikkeen murtumassa. Minua se koskettaa niin, että kaksi kummeikseni lupautunutta jää hajaannuksessa vanhoillislestadiolaisuuden piiriin ja välit katkeavat. Toista en tapaa enää koskaan, vaikka aikuisuuden kynnyksellä yritän kirjeenvaihtoa. Toinen haluaa tavata minut vito-

sen ratikassa rippikoulusyksynäni. Rannekorun kylkiäisenä saan kirjan, joka kertoo minulle, miten minun pitäisi uskoa.

Lepopaikka suloinen

Kun alan ihmetellä, miksi Jupperin serkkujen kanssa olemme eri pataa, isä piirtää minulle haarikan. Sen piikit ovat lestadiolaisuuden suuntauksia. Hän kirjoittaa piikkien tyveen vuosilukuja kertomaan, milloin mikin eripura on ajanut ihmiset hajalleen. Syyt tuntuvat turhanpäiväisiltä, mutta sellaisia uskovalaisten riidat usein ovat.

Ihmeellistä on se, että vaikka hajaannuksesta on vain muutama vuosi, äiti ja isä eivät koskaan puhu sen surusta. Katkenneita ystävyysuhteita ei muistella. Sukua halkovia jännitteitä ei käsitellä ääneen. Vasta aikuisena ymmärrän, millaisia asioita perheeni on käynyt läpi. Isompien sisarus-ten puheissa hajaannus on kuitenkin ennemmin helpotus kuin haava.

Kun tätini Anna-Maija ja miehensä Taisto nousevat ensimmäistä kertaa Taizén kylän kukkulalle ja tuntevat tulleen kotiin kuin lapsuuden suurten seurojen teltaan, alkaa omassa päässäni muotoutua perintö, joka ongelmitta yhdistelee kansainvälistä vastuuta, yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vaatimusta ja voimakasta luot-

tamuksen ja sovinnon liikettä. Jälkimmäisin edustaa minulle lestadiolaista anteeksiantamisen ja -saamisen perintöä kauneimmillaan.

Elämän mutkakohdissa on välillä olo kuin Lestiksen käytävillä, puheen loppua odotellessa. Mutta ennen kuin huomaankaan, ovat ikäloput seuravieraat vetäytyneet keskinäisiin kanssapuheisiinsa ja lestisläisten suurihampainen ja paitapuserot ylös asti napittava nuori seurakunta kokoontunut Hilma-tädin huoneen viereen harmonin ääreen.

Siionin laulujen viininpunaisesta nuottipainoksesta avataan aukeama toisensa perään ja lauletaan kuin taivaan ihanat lintuset kaikki selvenevät sumut ja lepopaikat suloiset. Jumalan runsas armo vuotaa virtana niistä ihanista sävelistä, ja rakastan päättömästi kaikkia sen harmonin äärellä ihan vain siksi, että he osaavat nämä minun sydämeni laulut ja laulavat niitä minun pieneen sydämeeni lisää.

Silloin annan jo anteeksi Iisraelin lasten pitkät napinat ja huokaan ja harhailen väsyvin polvin heidän kanssaan, minä matkaaja erämaan.

Kirjoittaja Kaisa Raittila ei ole asunut Lestiksessä.

Kaisa Raittila

Neljä vuotta

Tiesin jo rippikoulun jälkeen, että haluan opiskella teologiaa ja työskennellä pappina. Kotiseurakuntani Vaasassa oli evästännyt ja innostanut nuorta poikaa ja lukiolaista monin tavoin. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen oli vuorossa vielä asepalvelus, mutta sitten koitti syyskuu ja odotetut teologian opinnot alkoivat.

Lestadiolaisten ylioppilaskodista olin kuullut jo muutamia vuosia ennen Helsinkiin muuttoa. Seurakunnan lehtori, sittemmin kappalainen, Sinikka Laine työskenteli paljon nuorten parissa. Häneltä kuulumme kertomuksia teologian opinnoista, Helsingistä ja myös Lestiksestä, jossa Sinikka oli itse opiskeluaikoinaan asunut. Asuinpaikka kuulosti kiinnostavalta.

Kun sitten tuli ajankohtaiseksi hakea opiskelija-asuntoa, laitoin paperit kahteen paikkaan, Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan ylläpitämään Domus Academican ja Lestikselle. Edellisestä tuli lopulta tieto, että minua ei ollut hyväksytty asukkaaksi. Koenkin johdatuksena, että paikka avautui Lestikseltä, jossa asuminen osoittautui hyvin merkittäväksi.

+ + +

Syyskuun alussa 1982 seisoin Helsingin rautatieasemalla vierelläni suuri ruskea nahkalaukku täynnä tärkeäksi arveltua tavaraa. Se painoi niin paljon, että en aikonutkaan lähteä kantamaan sitä Vironkadulle. Elämäni ensimmäisiin yksin tehtyihin taksimatkoihin kuuluu kyyti rautatieasemalta Lestikselle, jossa E-rapun koristeelliset seinä- ja kattomaalaukset loivat juhlanan tunnelman noustessani portaita kohti hissiä.

Lestikselle asettumista auttoi arvaamattoman paljon se, että huonetoverikseni sain Esa Hulkin, kasvatustieteiden opiskelijan ja tutun vaasalaisen

ystävän. Käytävä näytti pitkältä, kun avasin huoneiston 15 oven. Huone löytyi toisena oikealta. Siellä Esa valmistautui omiin opintoihinsa ja toivotti minut sisään astuessani tervetulleeksi.

Samalla käytävällä asui toinen vaasalaisystävä, Hannu Sillanpää, joka oli aloittamassa matematiikan opintoja. Tuntui turvalliselta asettua tuttujen seurassa asumaan Lestikselle, purkaa matkalaukkuja ja asetella tavaroita kirjahyllylle ja komeroon. Istahdin työpöydän äärelle ja katselin ikkunasta ulos sisäpihalle näkymää, joka tuli pian hyvin tutuksi.

Opintojen alkamisen ohella kiinnostavinta ensimmäisinä viikkoina Lestiksen asukkaana oli tutustuminen muualta saapuneisiin opiskelijoihin, joista monet olivat asuneet jo kauemmin ylioppilaskodissa. Erityisesti Oulun murre tuli tutuksi. Opin paikallistamaan Suomen kartalle Haukiputaan, mistä Holman veljekset olivat kotoisin, ja sain useilta asukkailta kuulla, millaista oli ollut kasvaa ja käydä koulua Rovaniemellä ja Kemijärvellä, minun näkökulmastani kovin kaukaisilla paikkakunnilla.

+ + +

Uusien opiskelijoiden illassa tutustuimme johtokunnan jäseniin, joista monet olivat itse aikanaan asuneet Lestiksellä. Muistan erityisesti Hannu Mustakallion puheenvuoron, jossa hän korosti Lestiksen ainutlaatuisuutta opiskelija-asuntona sen sijainnin ja edullisuuden vuoksi. Kuukausittain järjestetyissä seuroissa oli tilaisuus tavata lestadiolaisuuden vahvoja hahmoja ja ylioppilaskodin kantavia voimia. Hilma Jokela ei enää omana aikanaani työskennellyt emäntänä, mutta usein hän siellä vieraili.

Seurojen valmistelut muistuvat mieleen juh-
lallisina tapahtumina. Huonekaluja kannettiin
pois ruokailutilasta, tuoleja siirrettiin huoneista
käytävälle ja keittiössä valmistauduttiin tarjoil-
luun. Ilmari Soisalon-Soininen, Pekka Raittila
ja monet muut teologisen tiedekunnan opettajat
ja kirkon palvelijat puhuivat väkevästi. *Siionin
matkalaulujen* sävelet ja sanat puhuttelivat. Eri-
tyistä jännitystä liittyi niihin seuroihin, joissa itse
sain pitää opiskelijan puheenvuoron.

Ensimmäisen syksyn aikana luulen jo sisäis-
täneeni sen, mitä voi kutsua Lestadiolaisten yli-
oppilaskodin hengeksi. Yhteisten iltapalojen, iltahartauksien, sunnuntaisten jumalanpalveluksissa
käymisten ja seurojen järjestämisen myötä kävi
selväksi yhdessä olemisen ja tekemisen merkitys
ja arvo. Kaikessa siinä oli oleellista hengellinen
elämä, tietoisuus siitä, että ylioppilaskodissakin
rukoillaan ja ammennetaan herätysliikkeen rika-
kaasta perinnöstä.

+++

Lestadiolaisuus ei ollut minulle juurikaan tuttu
ylioppilaskotiin asettuessani. Eteläpohjalaisena
olin kotiseurakunnassani tutustunut herännäisyy-
teen, evankelisuuteen ja viidenteen herätysliik-
keeseen. Lestadiolaisuudessa kohtasin jotakin
uutta ja hyvin kiinnostavaa. Jossakin vaiheessa
ryhdyin lukemaan Laestadiuksen saarnoja ja
hänen uskonnonfilosofista pääteostaan *Hulluin-
huonelainen*. Lapin herättäjän värikäs ja karkea
ilmaisu yhdistyi laajaan oppineisuuteen ja kirk-
kaaseen ajatuksenjuoksuun.

Varsinkin seuroissa lestadiolaisen liikkeen
kipeät hajaannuksen kokemukset tulivat vastaan

keskusteluissa kokeneiden saarnaajien kanssa.
Repeytyminen irti omasta rakkaasta hengellisestä
kodista tuntui edelleen raskaana monen mielessä.
Nyt ylioppilaskoti ja *Elämän Sana* -lehti yhdisti-
vät ja antoivat mahdollisuuden saada hengellistä
ravintoa oman herätysliikeperinteen parissa.

Kodin yhteisiä tapahtumia oli myös joulujuh-
la, josta mieleen ovat jääneet hauskat ohjelmanu-
merot ja runsas tarjoilu. E-rapun huoneisto 15:ssä
toimi *Herkkien miesten seura*, jonka pääsyvaati-
muksena oli jonkin huonekasvin menestyksekkäs
hoito. Seuraan liittymisen myötä hankin elämä-
ni ensimmäisen kerran itselleni huonekasvin,
hopeapiilean. Itse sain sen suorastaan kukoista-
maan, mutta erään kesäasukkaan aikana se lopul-
ta valitettavasti kuihtui.

+++

Lestisaikani päättyi neljän vuoden jälkeen ke-
väällä 1986, kun avioiduin vaimoni Pirjon kanssa.
Nuo vuodet olivat monin tavoin tärkeitä. Lestis,
sen asukastoverit ja kodin henki ovat antaneet
paljon muistoja mutta ennen kaikkea paljon sel-
laista, jonka edelleen tunnistan tärkeäksi osaksi
itseäni. Olen iloinen myös siitä, että omat lapse-
ni ovat voineet vuorollaan kokea, mitä on asua
Lestadiolaisten ylioppilaskodissa.

Jumalan siunaus olkoon edelleen Lestiksen,
sen asukkaiden ja vastuunkantajien vaiheissa
mukana.

Tapio Luoma oli Lestiksen asukkaana 1982–1986.

Tapio Luoma

Tulevaisuuden haasteet ja perinteen vaaliminen

Jokaisella on omat Lestis-muistonsa

Jokaisella Lestadiolaisten ylioppilaskodissa joskus asuneella on omat muistonsa ylioppilaskodista. Arvelisin, että tietyt yhteisöasumisen piirteet toistuvat lähes jokaisen asukkaan muistoissa vuosikymmenestä toiseen.

Ylioppilaskodissa on vietetty yhteisiä juhlia, keskusteltu henkeviä keittiössä tai kodin käytävillä. Ja pyritty aikuistumaan, välillä hapuillen.

Lestiksellä asuminen ja ylipäättänsä opiskeluaika ovat jokaiselle sen kokeneelle hyvin ainutlaatuinen elämänjakso iloineen ja haasteineen. Murrosvaihe lapsuuden ja nuoruuden jälkeen ennen aikuisuuden vastuuta.

Yhteisten ja osin yhdessä koettujen muistojen ohella jokaisella on myös omat henkilökohtaiset, yksilölliset muistonsa ylioppilaskodista. Monille se on ollut ainoa kosketus lestadiolaiseen herätysliikkeeseen, jos Lestistä on siihen edes yhdistänyt.

Jotkut eivät asumisaikansa jälkeen ole välttämättä kertaakaan tavanneet entisiä kämppiksiään saatikka käyneet Vironkadulla. Toisille taas ylioppilaskodissa on luotu elämän merkityksellimmät ihmissuhteet ja useiden entisten lestisläisten lapset ovat löytäneet sinne tiensä.

Olen tarkastellut Lestiksen elämää hyvin läheltä 11 vuotta: ensin asukkaana neljä vuotta ja sitten johtokunnan sihteerinä vuodesta 2012. Perinteisten yhdistyksen ja johtokunnan sihteerintöiden lisäksi tehtäviini kuuluvat asukasvalintojen valmistelut, vuokrasopimuksien solmiminen asukkaiden kanssa sekä tiivis yhteydenpito ylioppilaskodin asukkaisiin, erityisesti sen isäntään ja emäntään ympäri vuoden.

Perspektiivi Lestikseen on muuttunut vuosien varrella hyvinkin paljon. Oikeastaan näkökulma muuttuu lähes joka vuosi, sillä asukaskunta ei ole kovinkaan pitkään sama, vaan se on jatkuvassa muutoksessa. Ja asukkaat, he tekevät Lestiksestä Lestiksen, ylioppilaskodista kodin.

Asukkaat asuvat Lestiksellä keskimäärin kolme–neljä vuotta. Tosin on myös niitä, joiden asuminen jää yhteen vuoteen, ja niitä, jotka asuvat Vironkadulla kuusi vuotta. Poismuuttoa tapahtuu pitkin vuotta ja asukaskunta elää jatkuvassa muutoksessa. On jopa suoranainen ihme, jos täysin samat ihmiset asuvat kokonaisen vuoden ylioppilaskodissa.

Asukaskunnan jatkuvat muutokset haastavat yhteisöasumisen. Arjen sujumiseksi asukkaiden tulisi tutustua riittävästi toisiinsa, omaksua kodin säännöt ja toimintatavat sekä ryhmäytyä aina uudelleen. Joskus se vie aikaa enemmän, joskus vähemmän.

Toiveenani on, että jokainen Lestikselle asukkaaksi valittu ymmärtää olevansa osa yhteisöä. Jokaisella asukkaalla on oma vastuunsa kodin hengestä, positiivisesta ilmapiiristä, yleisestä siisteydestä ja järjestyksen ylläpidosta.

Koska asukasvaihtuvuus on varsin tiheää ja opiskelijasukupolvet vaihtuvat usein, niin myös Lestis muuttaa muotoaan koko ajan. Lestis ei ole sama kuin 1950-luvulla, eikä se edes ole sama kuin vuonna 2015. Tähän on yksinkertainen syy: asukkaat. Jokaisella asukassukupolvella on oikeus luoda oma Lestis-kulttuurinsa ja saada siten omat Lestis-muistonsa.

Olen joutunut huomaamaan, että olen jo nyt, hieman yli 30-vuotiaana, auttamatta jäänyt

jälkeen nykyisen opiskelumailman trendeistä. Vaikka toki monet opiskelu- ja Lestis-ajan ilmiöt ovat nykyisin samat kuin viisi vuotta sitten, ne ovat osin myös muuttuneet. Siksi en voi neuvoa nykyisiä asukkaita kaikissa asioissa, että tehkää niin kuin me silloin ennen.

Koditon ylioppilaskoti

Luultavasti hyvin monet Lestiksellä asuneet ovat joutuneet selittelemään utelaille, mikä Lestadiolaisten ylioppilaskoti on. Etenkin kun varsin harvalla viime vuosikymmenien aikana siellä asuneella on ollut lestadiolaistaustaa, kodin nimessä on riittänyt seliteltävää. Itse olen joutunut miettimään ja pohtimaan tätä asiaa 11 vuotta. Vaikka olen toisen polven lestisläinen, ei minullakaan ole mitään lestadiolaistaustaa.

Ylioppilaskodin nimi herättää jatkuvasti kysymyksen, mikä on se lestadiolaisuus, jota kodin nimi kantaa mukanaan. Tämä kysymys on pakottanut minua tutkimaan lestadiolaisuutta, sen historiaa ja etenkin sen hajaannuksia.

Lestadiolaisten ylioppilaskoti on nähdäkseni lestadiolaiseksi pappislinjaksi tai elämänsanalaisuudeksi kutsutun lestadiolaisuuden haaran viimeinen olemassa oleva rakenne. *Elämän Sana* -lehti ja Laestadius-seura lakkautettiin 2000-luvun alussa. Ylitornion kristillinen kansanopisto sulautettiin osaksi suurempaa opisto-organisaatiota vajaat 10 vuotta sitten.

Sen sijaan Lestadiolaisten ylioppilaskoti ja sen kannatusyhdistys toimivat edelleen, vieläpä täysin samassa tarkoituksessa, johon se 1949 perustettiin: ”Yhdistyksen tarkoituksena on osallistumalla etupäässä teologian ylioppilaita varten perustetun ylioppilaskodin ylläpitämiseen, tukea aatteellisesti ja taloudellisesti Helsingissä opiskelevia ylioppilaita.”

Kun Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistystä oltiin säätiöittämässä muutama vuosi sitten, sitä kritisoineissa mielipiteissä tuli ilmi, kuinka tärkeäksi monet kokivat kuulumisen yhdistykseen. En ollut tajunnut, kuinka ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen jäsenyys merkitsi

monille 1960-luvun hajaannuksen kokeneelle konkreettista jäsenyyttä ja osallisuutta lestadiolaiseen pappislinjaan. Valitettavasti yhdistystoiminta ei kuitenkaan innosta enää nuorempia sukupolvia entiseen tapaan.

Mielestäni on tärkeää, että Lestadiolaisten ylioppilaskoti ja sen kannatusyhdistys vaalivat lestadiolaisen pappislinjan perintöä. Sen perinnön määrittely onkin sitten vaikeampaa. Mistä tässä lestadiolaisessa pappislinjassa oikein oli tai on kyse? Siihen kuuluneita on yhdistänyt kokemus hengellisestä kodittomuudesta.

Oman hengellisen kodin, vanhoillislestadiolaisuuden ulkopuolelle 1960-luvun alussa joutuneista muodostui vuosikymmenten saatossa teologisesti varsin heterogeeninen joukko, ei tiivis kirkkopoliittinen ryhmittymä, jollaiseksi herätysliikkeet yleensä ovat Suomen kirkossa muotoutuneet.

Teologinen ja hengellinen heterogeenisyys leimaa myös tämän päivän Lestistä. Asukkaat tulevat erilaisista taustoista ja herätysliikkeistä. Jotkut asukkaat saattavat kokea tämän vaikeaksi, kun asuintoverit eivät ajattelekaan samalla tavoin uskosta ja kristittyä elämisestä. Toisaalta yhtä lailla monet asukkaat ovat pitäneet tätä heterogeenisyyttä rikkautena.

Eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa asuminen pakottaa punnitsemaan, perustelemaan ja kenties avartamaan omia käsityksiä eri tavoin ajattelevista ja näkemään jokaisessa lähimmäisessä Jumalan luoman ainutlaatuisen ihmeen heidän erilaisista mielipiteistään huolimatta.

Kokemuksen erilaisuudesta rikkautena voisin säilyvän ylioppilaskodissa, koska siitä on epäilemättä hyötyä asukkaiden tulevassa elämässä. Jo pelkästään ylioppilaskodin asukaskunnan opintoalojen kirjo on ollut suuri ilonaihe monille asukkaille. Samalla teologien on täytynyt pitää keskustelun taso sellaisena, että maallikkokin sen ymmärtää.

Tuorein esimerkki Lestiksen heterogeenisyydestä on, että keväällä 2019 eduskuntaan valittiin kaksi ylioppilaskodin entistä asukasta: Suomen keskustan Mikko Kinnunen ja vasemmistoliiton

Veronika Honkasalo, joiden voidaan olettaa olevan poliittisella kartalla varsin etäällä toisistaan.

Perinteestä voimaa tulevaisuuteen

Kymmenen viime vuoden aikana lukuisat lestadiolaisen pappislinjan jäsenet ovat poistuneet tästä ajasta. Vielä muutama vuosi sitten Lestiksen seuroihin osallistui kodin ystäviä, jotka olivat asuneet siellä ensimmäisten joukossa 1950-luvun alussa. Pappislinjan ikääntyminen ja vähittäinen häviäminen on näkynyt selkeästi myös kannatusyhdistyksen jäsenistössä, joka on pienentynyt vuosi vuodelta.

Lestadiolaisen pappislinjan kuihtuminen haastaa ylioppilaskodin ja sen kannatusyhdistyksen tulevan toiminnan. Pelkkä vakavaraisuus ei yhdistystä pyöritä, vaan sen taustalla on oltava aate, joka yhdistää ja innostaa sen jäsenistöä ja vastuunkantajia.

Hilma Jokelalla on ollut Lestiksen historiassa tässä suhteessa erittäin merkittävä rooli. Toisinaan jopa tuntuu siltä, että Lestiksen lestadiolaisuutta voisi luonnehtia ”hilmajokela-lestadiolaisuudeksi”. Hänen perintönsä on yhdistänyt eri vuosikymmenillä asuneita asukkaita, jotka myöhemmin ovat kantaneet vastuuta kannatusyhdistyksen toiminnasta. Valitettava tosiasia on kuitenkin se, että entistä harvempi kodin entinen asukas on koskaan edes tavannut Hilmaa.

Lestiksen historiaa tulee kunnioittaa ja perinteitä vaalia, mutta ylioppilaskodin tulevaisuutta ei voi rakentaa vain niiden varaan, vaan on hyväksyttävä tämän ajan realiteetit ja haasteet. Opiskelijaelämä pirstaloituu koko ajan, kun opiskelijat käyvät opintojen ohessa töissä ja osa te-

kee useampia tutkintoja samanaikaisesti, jopa eri kaupunkeihin.

Osalle taas opinnoista suoriutuminen tuottaa suuria haasteita, minkä vuoksi ne eivät etene ja valmistuminen viivästyy. Tämän sirpaleisuuden keskellä entistä harvempi opiskelija on valmis asumaan yhteisöllisesti. Tämä näkyy siinä, että monet opiskelija-asuntoja välittävät tahot rakentavat soluasuntojen sijasta nykyisin vain yksiöitä.

Näiden haasteiden keskellä myös Lestis ja sen kannatusyhdistys joutuvat elämään. Meidän tulee nähdä itsemme nykyisten asukkaiden palvelijoina. Meidän tulee rakentaa ylioppilaskotia niin, että halpa vuokra ei ole ainoa syy hakeutua Lestikseen.

Meidän tulee luoda yhteisölliselle asumiselle sellaiset puitteet, että jokaisen asukkaan olisi mielekästä, turvallista ja antoisaa asua Lestiksessä myös tulevaisuudessa. Meidän tulee mahdollistaa kristillisen lähimmäisenrakkauden periaatetta noudattaen asuminen, jossa jokainen Lestikseen muuttava voisi kokea olevansa hyväksytty juuri sellaisena kuin hän on.

Jokainen ihminen on Jumalan luoma ainutlaatuinen ihme. Ylioppilaskodin tulee todistaa siitä omassa toiminnassaan. Sellaista rohkaisua ja julistusta tämän ajan opiskelija tarvitsee hengellisestä ja aatteellisesta vakaumuksesta riippumatta.

Antti Luoma oli Lestiksen asukkaana 2008–2012. Hän on ollut ylioppilaskodin sihteerinä vuodesta 2012 ja johtokunnan jäsenenä vuodesta 2013 lähtien.

Antti Luoma

Päivä Lestiksessä

Herätyskello herättää – kello on seitsemän. Verhojen läpi tullut valo on jo jonkin aikaa valaissut huonetta. Ensimmäiset askeleet kuuluivat käytävällä runsas tunti sitten. Aamu on alkanut.

Tämä on katsaus Lestiksen päivään.

Pesen hampaat, ja aamutoimien jälkeen olen aamupalalla noin varttia vaille kahdeksan. Käytävällä vastaan tulee livari. Hän on jo syönyt aamupalan ja on lähdössä kohti Diakoniammattikorkeakoulua, jossa hän opiskelee kirkon nuorisotyönohjaajaksi.

Aamun ensimmäiset askeleet olivat ilmeisesti Pertun askeleita. Viime viikolla hän oli Italiassa, ja lähes joka viikko hän kiertää Suomea. Perttu esittelee tulevaisuuden teknologioita niin ahkerasti, että hänen opintonsa Sibelius-akatemiassa ovat jääneet tauolle.

+++

Laskeudun aamupalalle ”palvelijoiden rappukäytävää” pitkin pari kerrosta alaspäin. Jo ennen oven avaamista havaitsen paikalla olevan porukkaa. Astiat kilisevät, kahvinkeitin kohisee.

”Moi!”, Kata tervehtii ystävällisesti. Myös Tuuli on keittiössä, ja iloisena tervehdin heitä. Tuuli lukee joka aamu Hesarin. Hän on muuttanut päivän ajan pitänyt oman henkilökohtaisen aamuhartauden ja lukenut päivän raamatunkohdan aamupalan yhteydessä. Kata opiskelee englanninkielisessä ”Business Collegessa”. Sekä Tuuli että Kata ovat kesällä menossa töihin riparille.

Paistan kaksi kananmunaa ja paahdan kaksi pakastimesta otettua ruisleipää.

Katan ja Tuulin jälkeen keittiöön tulee Anni-Kreetta, joka on toiminut emäntänä kuluneen lukuvuoden. Hän siivoaa vähän keittiötä ja ottaa

sen jälkeen aamupalaa. Anni opiskelee englannin ja ruotsin opettajaksi.

+++

Palaan huoneeseeni opiskelemaan. Tänään ei ole luentoja, mutta keskityn heprean ja kirkkohistorian läksyihin, kun niitä on ollut tässä periodissa. Tauoilla hoidan vähän Lestiksen asioita – kuten lamppujen vaihtamista tai viestien laittamista –, niin että saan tauotusta päivääni.

Käytävällä kuuluu kaunis mahtipontinen virsimusiikki. Johannes on jättänyt huoneensa oven auki käynnistellessään päivää. Hän harrastaakin kuorolaulua. Johannes aikoo maalata taloja oman toiminimensä kautta koko kesän. Törmään käytävällä myös Samueliin, joka opiskelee tilastotiedettä.

Asukkaiden kotikuntien painopiste sijoittuu selvästi Pohjanmaalle. Noin puolet asukkaista on sieltä kotoisin, erityisesti Pohjois-Pohjanmaalta. Puolet tytöistä on lähtöisin Oulun seudulta. Johannes on Reisjärveltä, ja minä tulen Ilmajoelta, Etelä-Pohjanmaalta. Muualta tulleita asukkaita myös löytyy. Esimerkiksi livari on Pomarkusta ja Samuel ”Lahesta”.

+++

Lounasaika – kello on kaksitoista. Menen ottamaan jääkaapista aiemmin tekemääni ruokaa ja lämmitän sen mikrossa. Riisiä ja kalapuikkoja. Samalla satun tapaamaan vuoden Lestiksellä asuneen Saaran, joka käy vuoden kestävästä vaatesuunnittelijakoulutusta.

Myös Hilla ilmaantuu keittiöön nappaamaan pikaisesti ruokaa. Hän opiskelee Sibelius-akatemiassa, jossa on siten neljä lestisläistä. Hilla opiskelee sellonsoittoa. Hän ehtii kysymään meiltä

Lestiksen asukkaat *Suomi 100* -hengessä järjestetyissä itsenäisyyspäivänjuhlissa 5.12.2017.

Asukkaat Lestiksen perinteisissä itsenäisyyspäivänjuhlissa 5.12.2018.

K-supermarketin tarjous innosti Lestiksen naisia ostamaan yhteisen appelsiiniämpärin keväällä 2016. Hedelmät menivät jakoon ja ilmaiseksi saatu ämpäri päättyi siivousämpäriksi.

pikaisesti kuulumiset, ennen kuin lähtee rientämään kohti soittotuntia. Lähes kaikki Lestiksen naiset ovat niin taitavia musiikissa, että pystyvät säestämään yhteislauluja esimerkiksi pianolla.

On ehkä yllättävää, että vain kaksi asukasta opiskelee varsinaisesti teologiaa, kun parhaimmillaan täällä asuessani luku on ollut noin seitsemän.

Yläkerran käytävällä tulee vastaan Tommi, joka on lähdössä yliopistolle. Hän opiskelee äidinkieltä, vaikka kokeili myös teologiaa. Kesäisin Tommi on ollut töissä Postissa.

+++

Lestis on ihanteellisella paikalla ajatellen opiskelua yliopistolla. Parhaimmillaan luennoille on ulko-ovelta vain noin 300 metrin matka. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kavereita on helppo kutsua kylään. Luentojen tauoilla – jos luennot ovat keskustassa – pystyy helposti käymään Lestiksellä.

Lestiksellä on myös mielenkiintoista, että täällä on voinut opiskella ruotsia. Nyt Pietarsaaressa harjoittelussa olevat Stefan ja Oskar ovat kotoisin Larsmosta eli Luodosta, ruotsinkielisel-

lä Pohjanmaalla sijaitsevasta rannikkokunnasta. Nämä kaksi ensihoitajaopiskelijaa ovat kuin erottamattomia veljeksiä. Ilmeisesti vasta armeija-aikaan he rupesivat opiskelemaan suomea.

Mielenkiintoisia ovat myös monet seurakuntataustat. Tunnustavasta protestanttisesta kristillisyydestä hyvin monet suunnat ovat edustettuna. Esimerkiksi Suomen herätysliikekenttään on täällä saanut tutustua paremmin: evankelinen herätysliike, Kansanlähetys, ruotsinkielinen Rauhan sana, helluntailaisuus, Raamattuopisto ja monia muita. Muutama ”SRK:lainen” on asunut Lestiksellä ja Marilassa niiden viiden vuoden aikana, jotka olen täällä viettänyt.

Miellyttävää kirjavuutta on syntynyt siitä, kuinka monesta suunnasta on tullut kristittyjä, jotka ovat vakaasti ja vahvasti uskonsa kanssa eläneet luottaen evankeliumiin. On suuri rikkaus, että saa istua keittiössä monenlaisten kristittyjen kanssa.

Iltapäivällä tapaan Henrin tekemässä yläkerran viikkosiivousta. Yläkerran siivoukset on jaettu viikkosiivoukseen ja kuukausisiivoukseen.

Kuudelta menen nauttimaan illallista. Maria käy nopeasti keittiössä. Hän opiskelee oikeustie-

Lestiksen aamuvirkut naiset aamiaisella Mariankadun kahvilassa talvella 2019.

dettä, ja hänen sukulaisiaan on kuulemma asunut Marilassa. Myös Janika käy keittiössä kysyen kuulumiseni. Hän on kotoisin Joensuusta ja opiskelee venäjää.

Jenni istuu kaverinsa Lidian kanssa keittiössä. Lidia on tulossa kesäasukkaaksi Jennin huoneeseen.

Joka kesä ehkä noin puolet tai kolmasosa huoneista vuokrataan eteenpäin niin, että tänne tulee saman verran asumaan kesäasukkaita, jotka piristävät Lestiksen arkea.

+++

Illalla kirjoittelen huoneessani päiväkirjaa pan-
nen kenties tulevia historianutkijoita varten tal-

teen päivän tärkeät tapahtumat. Kirjoitan päiväkirjaan myös joitain omia ajatuksia. Olen iloinen ja kiitollinen siitä, että olen saanut asua Lestiksellä tähän mennessä viisi vuotta.

Toivottavasti Lestis pystyy olemaan hyvänä ylioppilaskotina myös tulevaisuuden opiskelijoille.

Joona Niemelä on asunut Lestiksessä vuodesta 2014 lähtien ja on tällä hetkellä sen isäntä.

Joona Niemelä

Oikea koti

Oli aurinkoinen elokuun sunnuntai-ilta vuonna 2015, kun juna saapui Oulusta Helsingin päärautatieasemalle. Vatsaa kutkutti ja hengitys oli epätasaista. Pienen oululaiskylän kasvatti ei ollut monta kertaa käynyt Helsingissä. Tunnelma oli kiireinen mutta määrätietoinen. Ihmiset puhuivat kummaa murretta ja ilmakin tuoksui erilaiselta kuin pohjoisessa. Pientä mieltä hämmensi moni uusi asia, mutta yksi oli varmaa: ensin mennään kotiin Vironkadulle.

Olin kuullut tarinoita tästä kauniista kodista aivan meren kupeessa. Eräs ystäväni oli muuttanut Helsinkiin pari vuotta aiemmin. Muistan hänen kertoneen, että hän oli päässyt asukkaaksi Lestikselle. Muistan ihmetelleeni hänen rohkeuttaan, kun hän oli muuttanut suureen, tuntemattomaan kaupunkiin. Toivoin itsekin olevani jonain päivänä yhtä rohkea ja itsevarma, jos minunkin polkuni joskus veisi siihen suureen kaupunkiin.

Tuona elokuun iltana tämä ystävä oli ottamassa minut vastaan Lestikselle – uuteen kotiin. Tunnelma oli lämminhenkinen ja turvallinen. Käytävällä tulivat vastaan monet iloiset kasvot. Tuntui kuin minua olisi odotettu. Ympärillä olevat korttelit sekoittivat pientä mieltä, mutta ystävälliset kanssaeläjät auttoivat hahmottamaan kaupungin asemakaavaa, ja seuraavana aamuna tie yliopistolle taittuikin vaivatta.

Uudet reitit ja rutiinit hämmensivät ensimmäisinä viikkoina. Jokaisen päivän päätteeksi oli ihanaa palata kotiin, jossa ilmapiiri oli levollinen ja voimaannuttava. Päivä päivältä muut asukkaat tulivat tutummiksi. Lestiksen perinteiden ja spontaanien yhteisten ajanviettojen kautta vanhat ja uudet asukkaat lähentyivät toisiaan. Tuntui ihmeelliseltä olla niin hienojen ihmisten ympäröi-

mänä, saada lenkkiseuraa ja vertaistukea opiskelijan arkeen vain seinän toiselta puolelta.

Elämää tyttöjen kerroksessa

Kahdeksan tyttöä, kolme vessaa ja yksi suihku – tämä kombinaatio jännitti hiukan etukäteen. Myös Lestiksen ulkopuoliset ihmettelivät arjen toimivuutta, mutta kolme vessaa ja yksi suihku osoittautuivat alusta alkaen aivan riittäviksi ilman sen suurempia käytännön ongelmia. Kodin, erityisesti alakerran, jokainen nurkka tuli tutuksi viimeistään omien siivousvastuiden myötä. Oli ihmeellistä huomata, kuinka kaikki toimikin sujuvasti.

Vastuiden myötä sain myös itse oppia uutta sekä monipuolisesta että taloudellisesta siivoamisesta. Kotoisan tunnelman loivat ne hetket, kun muutamat tytöt siivosivat yhtä aikaa omia huoneitaan, vessoja ja käytävää. Taustalla soiva musiikki ja iloiset mielet innostivat siivoukseen entisestään!

Nämä kahdeksan tyttöä löysivät nopeasti yhteisen sävelen ja yhteistä aikaa alettiin viettää säännöllisin väliajoin. Yhdeksi rakkaimmaksi perinteeksi muodostui viikoittainen raamis, josta lähes kaikki kahdeksan tyttöä innostuivat heti alkuun ja johon melkein kaikki pääsivät myös osallistumaan. Vaihdoin viikoittain kokoon-tumishuonetta, jolloin kiersimme tyttöjen kerroksen huoneita läpi vuorotellen.

Luimme yhdessä Raamattua, jaoimme kokemuksia menneestä sekä haaveita tulevasta, ruokailimme yhdessä niin koko Lestiksen kuin toistemme henkilökohtaistenkin asioiden puolesta. Tämä kaunis perinne yhdisti tyttöjen kerroksen

Lestiksen emännät
(vasemmalta lukien)
Anni Luoma
(2013–2015),
Anni-Kreetta Erkkilä
(2018–2019)
ja Anna Siekkinen
(2015–2018)
Lestiksen
itsenäisyyspäivän
juhlahumussa 2018.

asukkaita uskomattomalla tavalla. Ystävyyssuhteet syvenivät entisestään ja Lestis tuntui enemmän ja enemmän kodilta, josta ei halunnut poistua mistään hinnasta.

Muitakin perinteitä puhkesi kukkaan alakerrassa vuosien saatossa asukkaiden vaihtuessa. Aamuvirkut suuntasivat yhdessä nauttimaan aamupalaa Mariankadun saksalaiseen aamiaiskahvilaan, kutkuttavat tosi-tv-ohjelmat kokosivat yhteen innokkaimmat olohuoneen sohvalle arki-iltaisina ja urheilusta innostuneet rehkivät perjantai-iltaisina kellarin kuntosalilla ja pääsivät sitten palautumaan Marilan talon saunaan. Monet olivat mukana kaikessa.

Yhteiseen tekemiseen pystyi aina liittymään itse kunkin aikataulujen mukaan vaikka vain hetkeksi. Kiireisimmätkin kerkesivät istahtaa iltapalapyötyään ja jakamaan päivän kuulumisia sekä päivittämään tulevia menoja. Yläkerrasta poikien puolelta muutama uskalsi välillä liittyä seuraamme, ja näin saimme uutta väriä keskusteluihimme.

Yhdessä jaoimme ämpärillisen appelsiineja, kävimme luovuttamassa verta, juhlimme vappua ja järjestimme laskiaispullatalkoita – pieniä arjen palasia, jotka tekivät opiskelijaelämästä Lestiksellä niin valtavan kauniin.

Kasvamista ihmisenä

Lestis mahdollistaa pehmeän laskun aikuistumiseen ja itsenäistymiseen. Tuntui turvalliselta alkaa opetella ottamaan vastuuta ja huolehtia itsenäisesti omista asioista, kun moni muukin oli samassa tilanteessa. Saimme yhdessä pohtia niin ruokakauppakuluja kuin kesätyön hakuprosesseja. Lestikselle tullessa ei tarvinnut olla valmis vaan siellä sai oppia.

Arkisten käytäntöjen ohessa paljon sai oppia myös ihmisistä ja elämästä. On suurta rikkautta kohdata erilaisuutta. Nykyään Lestiksen asukkaat tulevat monista eri lähtökohdista niin hengellisesti kuin maantieteellisestikin. Vaikka pohjoinen pitää enemmistön asemaa Lestiksellä, niin ystäviä on saatu myös etelästä ja jopa Unkarista asti!

Monella asukkaalla on herätysliiketaustaa, mutta moni tulee myös vapaista suunnista, muutama tunnustuksellisesta luterilaisuudestakin. Erilaiset hengelliset taustat luovat oivia tilanteita keskusteluille ja erilaisuuden ymmärtämiselle. Hengellisyys on suuri yhdistävä asia Lestiksellä. Opiskelualat vaihtelevat laidasta laitaan, mutta hengellisyys yhdistää!

Syksyn perinteinen sääntökokous huipentuu fuksiaisiin. Vanhat asukkaat ovat panneet pöydän koreaksi uusille asukkaille. Kuva on syksyltä 2018.

Neljä vuotta Lestiksellä antoi enemmän kuin osasin etukäteen odottaa tai edes pyytää. Pieni oululaiskylän kasvatti oppi hoitamaan asioita suuressa kaupungissa, kohtaamaan erilaisuutta sekä ymmärtämään sitä.

Lestiksellä syventynyt ystävyysuhde johdati tien myös uuteen seurakuntaan ja hengelliseen kotiin, mistä sydän riemuitsee vielä tänäänkin. Tiivis yhteishenki tyttöjen kerroksessa mahdollisti myös elämänpituisten ystävyksien synnyn – rukouksemme on pysyä ystävinä aina!

Emännän työssä ihmiselämän raadollisuus tuli viimeistään todeksi. Vaati suurta viisautta toimia lähimmäisiä kohtaan rakkaudessa, vaikka turhautuminen oli päällimmäisenä mielessä. Onneksi vastuullinen työ myös opetti paljon tu-

levaisuutta ajatellen. Moni nuori aikuinen ei saa mahdollisuutta opetella pitelemään kaikkia lankoja käsissään, huolehtimaan toisten vastuiden suorittamisesta tai hoitamaan asioita kokonaisen yhteisön hyväksi.

Muiden asukkaiden kiitos ja tuki palkitsivat lopussa. Emännän katse harjaantui arjessa vuoden aikana. Siitä saan varmasti ammentaa joka päivä tulevaisuudessa.

Osana suurta perintöä

Lestiksen arvon ymmärtää parhaiten, kun sen joutuu jättämään. Ulkopuolisten äimistyneet ilmeet alhaisista vuokrista muistuttivat siitä, kuinka onnellisessa asemassa Lestiksen asukas on.

Lestiksen naiset aloittamassa vapunjuhlintaa Suomenlinnassa piknikin merkeissä keväällä 2016.

Arjen kiireet tekivät siitäkin itsestäänselvyyden – totta kai asuisin Helsingin Kruununhaassa maksaen vuokraa vain muutaman sata euroa.

Neljännän vuoden lopussa aloin vähitellen käsittää, kuinka suuresta perinnöstä koko Lestiksessä onkaan kyse. Kaunis koti turvallisine käytävineen ei ollutkaan vain toiveikas satu, vaan totisinta totta.

Turvallinen, rohkaiseva ja lähimmäistä palveleva yhteisö ei todellakaan ole itsestäänselvyys, vaan Jumalan suurta lahjaa, jonka Lestiksen asukkaat saavat omakseen. Haikein ja kiitollisin

mielin palautin Lestiksen avaimen elokuussa 2019 takaisin isännälle ja jatkan matkaani eteenpäin.

On aika uusien opiskelijoiden saada nauttia kaikesta siitä, mitä Lestis nuorille opiskelijoille tarjoaa!

Anni-Kreetta Erkkilä oli Lestiksen asukkaana 2015–2019. Hän toimi myös opiskelijaemäntänä 2018–2019.

Anni-Kreetta Erkkilä

Lestadiolaisten ylioppilaskodin taidekokoelma

Johdanto

Lestadiolaisten ylioppilaskodin eli Lestiksen asunnoissa Vironkadulla on runsaan viidenkymmenen taideteoksen kokoelma. Ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen omistama kokoelma on muodostunut vuosikymmenten kuluessa valtaosin lahjoitusten myötä. Siihen kuuluu näin ollen monenlaisia teoksia: niin ammattitaiteilijoiden kuin harrastelijamaalareidenkin töitä sekä teoksia, joiden tekijästä ei ole jäänyt viitteitä jälkipolville. Joukossa on myös muutamia lähinnä uskonnollisia johtohahmoja esittäviä painokuvia, jotka kertovat omaa vahvaa tarinaansa ylioppilaskodin arvomaailmasta.

Kokoelman ehdoton helmi ovat Tapani Raittilan (1921–2018) 11 teosta, joihin kuuluu sekä maalauksia että piirustuksia.

Lestadiolaisten ylioppilaskoti juhlii 70-vuotispäiväänsä tänä syksynä. Kannatusyhdistyksen hallitus päätti merkkipäivän lähestyessä panostaa ylioppilaskodissa karttuneen taidekokoelman vaalimiseen. Tämän artikkelin kirjoittajat inventoivat, eli valokuvasivat ja luettelivat, kokoelman kevättalvella 2019.

Seuraavaksi kahdeksan Tapani Raittilan teosta pääsi maalaus- ja paperikonservaattorien osaaviin käsiin Herttoniemessä sijaitsevien Konservointikillan ja Museoiden hankintakeskuksen työtiloihin. Myös kokoelman muita puhdistusta ja pieniä vauriokorjauksia kaipaavia teoksia aiotaan konservoida tulevien vuosien aikana. Pitkäjänteisellä huolenpidolla ne säilyvät tuleville asukkaille tärkeänä osana ylioppilaskodin ainutlaatuisista tunnelmaa.

Samoin kuin tuoksut myös kuvat voivat synnyttää lähtemättömiä muistijälkiä: kuvan kohtaaminen uudelleen myöhemmin elämässä voi olla voimakas kokemus, joka kutsuu unohduksiin painuneet hetket jälleen vahvoina ja elävinä mieleen. Nuo muistot lienevät monelle ylioppilaskodin nykyiselle ja entiselle asukkaalle rakkaita – tunnelmia nuoruudesta ja opiskeluvuosista, samanhenkisten ihmisten kohtaamisista, yhdessä vietehtyistä illoista ja tietysti perinteisistä seuroista.

Esittelemme tässä artikkelissa eräitä ylioppilaskodin kokoelman keskeisiä taiteilijoita ja teoksia. Valintamme perustuvat sekä taiteilijoiden ansioituneisuuteen, teosten merkitykseen ylioppilaskodin historiassa että teosten esteettiseen edustavuuteen.

Lähelle katsoen – Tapani Raittilan teoksia ylioppilaskodin kokoelmassa

Tapani Raittila kuuluu suomalaisen sodanjälkeisen modernismin tärkeimpiin nimiin. Hänet tunnetaan ennen kaikkea hiljaista mieteliäisyyttä huokuvista rintakuvistaan, levollisista asetelmistaan ja Katajanokan ateljeen ikkunoista ja sen lähiseuduilta ikuistetuista maisemistaan. Ylioppilaskodin kokoelmassa on sekä maisemia että muotokuvia, kaikkiaan 11 kappaletta.

Ylioppilaskodin pitkäaikaista emäntää Hilma Jokelaa esittävä muotokuva on tämän *Maitojyvä*-lehden kansikuvana. Toisaalla tässä lehdessä on johtokunnan ensimmäisen puheenjohtajan Ilmari Soisalón-Soinisen muotokuva (s. 11).

Raittilan ilmeisen mutkaton suhde ylioppilaskotiin juonsi juurensa hänen lestadiolaisesta

taustastaan. Lisäksi Joensuussa lapsuutensa viettänyt taiteilija asui ja työskenteli ylioppilaskodin läheisyydessä koko pitkän uransa ajan. Raittilan sisaruksista kaksi, Anna-Maija ja Pekka Raittila, kuuluivat ylioppilaskodin perustajajäseniin ja johtokuntaan, joten välit ylioppilaskotiin olivat tiiviit.¹

Raittila aloitti taideopinnot Suomen taideyhdistyksen piirustuskoulussa Ateneumissa vuonna 1939. Talvisodan syttyminen keskeytti opinnot kuitenkin alkuunsa, ja Raittila pääsi jatkamaan niitä vasta vuonna 1945. Ylioppilaskodin kokoelmassa on taiteilijan varhainen teos, joka kaikesta päätellen kuvaa Liisanpuistikkoa.

Ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen hallitus teki päätöksen konservoida ja kehystää uudelleen valtaosan Raittilan teoksista juhlavuoden kunniaksi. Myös kyseinen teos oli Museoiden hankintakeskuksen paperikonservaattorien kunnostettavana.

Teos on toteutettu lyijykynällä ja vesiväreillä. Tästä tekniikasta tuli Raittilalle sittemmin tunnusomainen: ”Ei oikein kunnolla piirros eikä akvarelli, vaan värillä tehostettu piirustus — piirros jossa on väriä.”²

Raittila asui opiskeluaikanaan Maurinkadulla. Hän maalasi asuntonsa ikkunasta avautuvaa näkymää kohti Liisanpuistikkoa. Kyseinen teos kuvaa aurinkoista talvipäivää; ehkä ilmassa on jo kevään merkkejä. Sinisenä hohteleva hanki on täynnä jalanjalkia. Liisanpuistikkoa leimaava sisällissodan sankaripatsas on sommiteltu keskelle kuvaa. Se on kuitenkin keskeisestä sijainnistaan huolimatta sivuosassa – kuvattuna takaapäin, jolloin ankarat kivikasvot ja velvoittava teksti ”In memoriam 1918” jalustan etupuolella jäävät piiloon. Teoksen päähenkilöitä ovatkin patsaan ympärillä tungeksivat lapset talvien leikkien tiimellyksessä. Kirkkaanpunainen kelkka ja keltaiset lastenvaunut vangitsevat katseen.

Raittilan teos on kuin helpotuksenhuokaus, pieni ilonpilkahdus. Toinen maailmansota on lopuillaan, ja uudet sukupolvet ovat löytäneet sisällissodan muistomerkin juurelta leikkipaikan; arvet vaalenevat.

Tapani Raittila, 1945. Näkymä Liisanpuistikosta. Vesiväri ja lyijykynä paperille. Kuva: Kersti Tainio.

Lapsia Liisanpuistikossa 1950-luvun alussa. Kuva: Eino Heinonen, Helsingin kaupunginmuseo (kuvan rajaus ja käsittely: Kersti Tainio).

Tapani Raittila, 1946. Kesäinen
ahomaisema. Öljy paperille tai
ohuelle kartongille. Kuva ja tiedot
tekniikasta: Konservointikilta.

Tapani Raittila, 1969. Näkymä
Katajanokalta kohti Pohjoisrantaa. Öljy
kankaalle. Kuva: Konservointikilta.

Konservointikillan maalauskonservaattorien kunnostamista Raittilan maalauksista esittelemme tässä artikkelissa vielä kaksi. Ensimmäinen niistä kuvaa kesäisen vehreää ahomaisemaa. Teoksen taustalla oleva teksti ja signeeraus osoittavat, että se on maalattu Joensuussa vuonna 1946. Raittila oli osallistunut nuorten taiteilijoiden näyttelyyn edellisenä vuonna. Esillä olleiden teosten joukossa yksi oli nimeltään ”Kivinen aho”.

Myös ylioppilaskodin kokoelmassa olevaa maalausta voi hyvällä syyllä luonnehtia kiviseksi

ahoksi, jonka aiheen taiteilija oli löytänyt Joensuun lapsuudenympäristöstä. Se taas, onko ylioppilaskodin kokoelman maalauksen aihe samalta kiviseltä aholta, josta tehty maisema oli edellisenä vuonna ollut näyttelyssä, olisi hyvä lähtökohta jatkotutkimukselle.

Raittila korosti itse, ettei hän etsinyt kuvattavia maisemia vaan maalasi yhä uudestaan ja uudestaan lähiympäristöään. Raittila muutti 1950-luvun alussa Katajanokalle. Hän alkoi maalata sitä, mitä ateljeen ikkunasta näkyi, niin kesäisin kuin talvisin ja eri vuorokauden aikoina.

Martta Taipaleen nuorta naista kuvaava teos ylioppilaskodissa, 1952, sekatekniikka. Kuva: Hanna Ruotsalainen.

Toinen konservoiduista maalauksista kuvaa näkymää Katajanokalta kohti Pohjoisrantaa. Se on Raittilan maisemille tyypilliseen tapaan pienikokoinen. *Ville Lukkarisen* mukaan Raittilan suurin sarjallinen kokonaisuus Katajanokan ateljeen ikkunoista avautuvia maisemia on 1960-luvun jälkipuolelta. Ylioppilaskodin kokoelmassa oleva maisema vuodelta 1969 kuuluukin teemaattisesti tähän joukkoon.

Martta Taipale – herkkiä kuvia naisista ja kukista

Tekstiilitaiteilija Martta Taipaleen (1893–1966) teoksia on ylioppilaskodin kokoelmissa neljä, kaikki pienikokoisia ja pääasiassa sekatekniikalla toteutettuja. Kolme teoksista kuvaa naishahmoja, neljännen aiheena on kukka-asetelma.

Taipale oli tärkeä henkilö ylioppilaskodin historiassa, ja teokset ovat todennäköisesti hänen lahjoittamiaan. Taipale kuului 1948 perustetun Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen perustajiin ja johtokuntaan (ks. s. 47).

Yhdistyksen alkuaikoina rahoitusta toiminnalle etsittiin monelta suunnalta. Yksi varainkeruumuoto olivat myyjäiset, joissa kaupattiin myös Taipaleen suunnittelemaa ja painamia esiliinoja.

Taideteollisessa keskuskoulussa ja Wetterhofin kotiteollisuusopistossa opiskellut Taipale harjoitti urallaan fajanssi- ja posliinimaalausta sekä taidekudontaa. Oman taidekutomon omistaneen Taipaleen teoksia on ollut esillä niin koti- kuin ulkomaisissakin näyttelyissä, ja hän sai uransa aikana lukuisia palkintoja.

Hiljentymiseen kutsuva tila – Väinö Hämäläisen kirkkointeriööri

Taidemaalari, kuvittaja ja taidegraafikko Väinö Hämäläisen (1876–1940) teoksia on ylioppilaskodin kokoelmissa yksi. Hämäläinen oli elinaikanaan suosittu ja arvostettu taiteilija, mutta hän on jäänyt tunnetumpien aikalaistensa varjoon. Hämäläisen teoksissa on yhtymäkohtia Eero Järne-

Kuvataiteilija
Väinö Hämäläinen
1920-luvulla.
Kuva: Museovirasto.

feltin ja Pekka Halosen taiteeseen. Aihevalinnoissa korostuvat suomalainen luonto ja ihmiset.

Hämäläinen opiskeli sekä taidemaalari Albert Gebhardin johdolla että Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa vuosina 1898–1899. Ajan tavan mukaan hän teki opintomatkoja Ranskaan, Italiaan ja Saksaan 1900-luvun alussa, Pariisiin ja Antwerpeniin vielä uudelleen vuonna 1927.

Ylioppilaskodin teoksessa näkyy alttari, jonka ääreen on polvistunut tummaan kaapuun pukeutunut hahmo. Hän on syventynyt rukoukseen. Maalauksen taustapuolelta löytyy kirjoitus, joka sitoo maalauksen todelliseen paikkaan: *Aihe Saloisten kirkosta*. Teoksen vasemmassa alareunassa oleva vuosiluku sen sijaan on hieman tulkinnanvarainen; se on joko 1904 tai 1914.

Saloisten kirkko rakennettiin alun perin myöhäiskeskiajalla, aivan 1400-luvun lopussa, mutta se siirrettiin 1620-luvulla nykyiselle paikalleen. Kirkko oli Suomen ainoa keskiajalla rakennettu ja 1900-luvulle säilynyt puukirkko, mutta sen kohtaloksi koitui tulipalo vuonna 1930. Hämäläinen on toisin sanoen tullut tallentaneeksi maalaukseensa sittemmin tuhoutuneen interiöörin.

Yksi tulipalosta pelastetuista esineistä oli alttarin puinen triumfikrusifiksi, joka lieene sama, jonka Hämäläinen on kuvannut maalauksessaan. Krusifiksin pelastamisesta kerrotaan: ”Kirkko oli täynnä savua ja kattorakenteet alkoivat jo putoilla, kun [haudankaivaja Pietari] Korpela kiipesi vielä alttarille ja sai riuhdottua veistoksen irti.”³

Maalauksessa on kaksi alttarikaappia. Vasemmanpuoleinen näkyy vain viitteellisesti, mutta

Väinö Hämäläinen, Aihe Saloisten kirkosta, 1904 tai 1914. Öljy kankaalle. Kuva: Hanna Ruotsalainen.

Mikael Stanowskyn suurikokoinen merimaisema, mahdollisesti 1920-luvulta. Öljy kankaalle. Kuva: Hanna Ruotsalainen.

se on oletettavasti Pyhän Olavin alttarikaappi. Oikealla oleva alttarikaappi puolestaan erottuu selvästi ja on varmasti identifioitavissa Neitsyt Marian alttarikaapiksi. Nämä mittaamattoman arvokkaat, Lyypekissä 1430-luvulla valmistetut alttarikaapit säästyivät vuoden 1930 palolta, sillä ne olivat traagisen tapahtuman aikana esillä Helsingissä.

Saloisten kirkossa molempien alttarikaappien ovet olivat enimmänsen osan vuodesta suljettuina. Olavin, kirkon suojeluspyhimyksen nimikkopäivän aattona ovet avattiin, jolloin seurakuntalaiset pääsivät katselemaan pyhimyksen patsasta ja alttarikaapin kuvia. Maria-juhlien aikaan oli puolestaan käytössä Neitsyt Marian alttarikaappi. Hämäläisen taiteellisessa tuotannossa on jonkin verran uskonnollisia aiheita, kuten alttaritauluja. Kiinnostava jatkotutkimuksen kohde olisikin *Aihe Saloisten kirkosta* -maalauksen provenienssin eli omistajuushistorian sekä teoksen syntyhistorian selvittäminen.

Mikael Stanowskyn merimaiseman äärellä

Inventointihetkellä ylioppilaskodin poikien asuntolan seinällä riippunut, mittasuhteiltaan vaikuttava merimaisema ei voinut olla kiinnittämättä huomiota. Tämä suuri, kehyksineen lähes kaksi metriä leveä öljymaalaukseen ansaitseekin tulla tarkemmin esitellyksi. Teos saatiin kuin saatiinkin nostettua alas seinältä tarkempia tutkimuksia varten.

Signeeraus M. Stanowsky kertoo teoksen olevan Mikael Stanowskyn (1883–1935) maalama. Teos on myös päivätty, joskin merkintä on hyvin vaikeaselkoinen: se voi olla joko -27, -07 tai -17. Teos saattaa siis edustaa varsin myöhäistäkin ajanjaksoa Stanowskyn tuotannossa.

Stanowskyn merimaisema on tullut ylioppilaskodin omistukseen lahjoituksena vuonna 1950. Teoksen kiilakehyksessä on teksti ”Lahjoitettu Laestadiolaisten Ylioppilaskodille 27.2.1950”. Kiilakehyksessä on myös muita lyijykynällä teh-

tyjä epäselviä merkintöjä, joten teoksesta, sen vaiheista ja edellisistä omistajista voisi selvittää tarkemmassa tutkimuksessa vielä paljon uutta. Mikael Stanowskyn ura olisi sekin hyvä jatkotutkimuksen aihe, sillä hänestä tiedetään vain vähän.

Stanowsky syntyi Käkisalmella puolalaissukuiseen käsityöläisperheeseen ja oli naimisissa taiteilija Ina Sjöströmin (1883–1969) kanssa. Stanowsky ja Sjöström keskittyivät molemmat kuvaamaan maalauksissaan luontoa, erityisesti merta ja rantamaisemia. He olivatkin taiteellises-
sa työskentelyssä toistensa tärkeimmät tukijat.

Lopuksi

Ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen hallitus teki vaikutuksiltaan pitkälle tulevaisuuteen ulottuvan päätöksen osoittaessaan varoja taidekokoelman tutkimiseen ja teosten kunnostamiseen. Kokoelman inventointi ja pienimuotoinen tutkimus sekä teosten konservointi ovat kaikki tekoja, joiden avulla kokoelman merkitystä ja kulttuuri-

historiallista arvoa voidaan parhaiten lisätä. Pitkäjänteisellä huolenpidolla varmistetaan teosten säilyminen.

Teosten provenienssia eli aiempaa omistajahistoriaa sekä aiheita tarkemmin tutkimalla voitaisiin teosten suhdetta ylioppilaskotiin entistään kirkastaa. Tutkimuksen kautta teoksiin liittyviä, jo unhoon painuneita tarinoita voitaisiin saattaa ylioppilaskodin nykyisten ja tulevien asukkaiden tietoon ja siten herättää seiniltä vaiti katsovat kuvat uudella tavalla eloon.

Viitteet

- ¹ Kiitämme TM Antti Luomaa avusta inventointityössä huhtikuussa 2019. Hänen etsimänsä *Mai-tojyvä*-lehdet aiemmilta vuosikymmeniltä sekä muut kirjallisuusvinkit toivat arvokasta lisätietoa taidekokoelman karttumisesta ja erityisesti Tapani Raittilan suhteesta ylioppilaskotiin.
- ² Kantokorpi 2002, 46.
- ³ Vähäkangas 2015.

Lähteet

- Hiekkänen, Markus, 2003. *Suomen kivikirkot keskiajalla*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Kantokorpi, Otso, 2002. *Tapani Raittila 5.–29.9.2002*, Galerie Anhava. Helsinki: Trio-Offset.
- Lohi, Jyrki, 2005. *Väinö Hämäläinen. Taidemaalarin elämä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lukkarinen, Ville, 2007. Tapani Raittila – renessansimestari modernissa maailmassa. Teoksessa: *Tapani Raittila*, toim. Päivi Loimaala. Helsinki: Suomen Taideyhdistys.
- Martta Taipaleen muistokirjoitus *Etelä-Suomen Sanomissa* 12.10.1966.
- Michelsen, Torsten, 1991. Tapani Raittila: Elämää, vuosia, tapahtumia. Teoksessa: Tapani Raittila, Seppo Niinivaara ja Torsten Michelsen, 1991: *Tapani Raittila*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Niinivaara, Seppo, 1991. Tapani Raittila: Johdantoeseen. Teoksessa: Tapani Raittila, Seppo Niinivaara ja Torsten Michelsen, 1991: *Tapani Raittila*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Pettersson, Lars, 1987. Templum Saloense. Pohjalaisen tukipilarikirkon arvoitus. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 90*. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.
- Tirranen, Hertta, 1950. *Suomen taiteilijoita Juho Rissasesta Jussi Mäntyseen: elämäkertoja*. Porvoo, Helsinki: WSOY, sivut 103–112.
- Valorinta, Riitta, 2007. Croquis’ta ja karaktääriä. [Tapani Raittilan haastattelut 2006 ja 2007.] Teoksessa: *Tapani Raittila*, toim. Päivi Loimaala. Helsinki: Suomen Taideyhdistys.
- Vuollo, Mauno 1999: *Lestadiolaisuus Helsingissä vuoteen 1963*. Rovaniemi: Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys.

Www-lähteet

- Hagelstam, Wenzel, 2005: Antiikin lumoissa: Pelkistettyjä värejä, realistisia merimaisemia. *Turun Sanomat* 16.4.2005. Www-osoite: <https://www.ts.fi/lukemisto/1074038049/+Antiikin+lumoissa+Pelkistettyja+vareja+realistisia+merimaisemia> (luettu 27.8.2019)
- Matala, Tuomo, 2005: Saloisten kirkon alttarikaapit. Www-osoite: <https://raahenmatkailuoppaat.fi/meidan-kyla/ookko-kuullu/saloisten-kirkon-alttarikaapit/> (luettu 27.8.2019)
- Mustakallio, Hannu 2009: Ylioppilaskodin 60-vuotishistoriikki (<http://lestis.fi/historiaa/>). (luettu 25.8.2019) (myös edellä tässä *Maitojyvä*-numeros-

sa: Lestadiolaisten ylioppilaskodin perustaminen ja alkuvaiheet, toimittajan huomautus)

- Vähäkangas, Kirsti, 2005: Saloinen – seurakunnan keskus keskiajalta tähän päivään. Www-osoite: <https://raahenmatkailuoppaat.fi/meidan-kyla/ookko-kuullu/saloisten-kirkko/> (luettu 27.8.2019)

Kirjoittajat Kersti Tainio ja Hanna Ruotsalainen ovat filosofian maistereita ja taidehistorioitsijoita.

Hanna Ruotsalainen & Kersti Tainio

In memoriam Hannu Pelkonen

Hannu Pelkonen (1933–2019) oli ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen kolmas puheenjohtaja. Hänen kautensa kesti 30 vuotta.

Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen entinen puheenjohtaja rovasti Hannu Pelkonen kuoli 21. syyskuuta 2019. Hän oli 86-vuotias, syntynyt Räisälässä luovutetussa Karjalassa vuonna 1933.

Hannu Pelkonen pääsi ylioppilaaksi Kokemäen yhteiskoulusta vuonna 1955. Hän valmistui teologian kandidaatiksi 1960 ja sai pappisvihkimyksen 1961 Turussa. Hannu toimi aluksi pappina Raumalla ja Torniossa. Kirkkoherrana hän toimi Kiimingissä 1968–1981 ja Hyvinkäällä 1981–1996, jolloin hän jäi eläkkeelle.

Hannu Pelkonen hoiti uskollisesti monia luottamustehtäviä, osittain vielä eläkkeellä ollessaan. Hän oli muun muassa Oulun Pipliaseuran hallituksen varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja sekä kuului Suomen Pipliaseuran johtokuntaan kolmenkymmenen vuoden ajan (1974–2003). Tästä ajasta hän toimi varapuheenjohtajana vuodesta 1982 lähtien, yli 20 vuotta. Pipliaseuran kunniajäseneksi Hannu kutsuttiin 1993. Eläke-

päivillään hän Irjansa kanssa valitsi Pipliaseuran pyynnöstä *Päivän sanan*, jonka yli miljoona suomalaista luki päivittäin.

Kiimingin kirkkoherrana Hannu hoiti Iin rovastikunnan lähetyspapin (1972–1981) ja pappien veljespiirin puheenjohtajan (1977–1981) tehtäviä. Hänelle olivat rakkaita niin Suomen Lähetyseura kuin Inkerin kirkko, jonka hyväksi suorittamaansa vapaaehtoistyötä ”Uralin keikkarovasti” kuvasi kirjassaan *Voihan Venäjä* (2009).

Hannu Pelkonen kuului niihin vanhoillislestadiolaisiin teologian ylioppilaisiin, jotka asuivat lähes koko opiskeluaikansa Lestiksessä (1956–1960). Täällä hän tutustui myös teologiaa opiskelleeseen Irja Tervoon, myöhempään uskonnonopettajaan, jonka kanssa hän meni naimisiin vuonna 1960. Seurustelu oli alkanut ”teeparina” toimimisesta.

Myöhemmin Hannu uhrasi aikaansa lestadiolaispappien veljespiirin hyväksi ja avusti ahkerasti *Elämän Sana* -lehteä, jonka toimituskuntaan hän myös kuului. Veljespiirin sihteeri-rahastonhoitajaksi hänet valittiin Ylitornion veljeskokouksessa kesällä 1971.

Edelleen puhutteleva on Hannu Pelkonen julkistama veljeskokouksen vetoomus *Elämän Sanan* ystäville (2/1972): kaikkien olisi hyvä antaa viisi prosenttia perheensä nettotuloista oman harkintansa mukaan joko lähetystyöhön, Unkarin-apuun tai raamattulähetystyöhön. Uhraaminen tuo siunauksen tullessaan, veljespiirin sihteerin muistutti.

Vuonna 1975 Hannu kirjoitti *Elämän Sanassa* otsikolla ”Raamattua levittämään”. Hän kertoi kansainvälisen raamattulähetystyön alkuvaiheista ja päätyi esittämään lehden lukijoille vetoomuksen ensimmäisen inarinsaameksi tehtävän raamatunkäännöksen tukemisesta.

+++

Hannu Pelkonen kuului Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen johtokuntaan kymmenen kolmivuotiskautta (1982–2011) ja toimi koko ajan sen puheenjohtajana, pitempään kuin kukaan ennen häntä. Koko hänen kaudellaan johtokuntaan kuuluneena voin todistaa, että hän paneutui koko sydämeästään ylioppilaskodin asioiden hoitamiseen, muun muassa sen remonttien toimeenpanemiseen.

Edellisten kymmenvuotisjuhlien yhteydessä (2009) julkaistun *Maitojyvän* Hannu toimitti yhdessä Irjansa kanssa, vaikka lehdessä ei siitä ollutkaan varsinaista tietoa. Juhlien jälkeen ylioppilaskoti sai vielä käyttöönsä Hannun ja Irjan laatiman kuvakollaasin 60-vuotisjuhlista.

Muistamme ylioppilaskodin 70-vuotisjuhlissa kiittollisina paitsi Hannua myös Irjaa, joka sai kotikutsun jo vuonna 2014.

+++

Hannu Pelkonen näytti esimerkkiä muille vastatessaan jo syksyn 1999 juhlien jälkeen Lestiksen historiakyselyyn (s. 48), josta on tietoa toisaalla tässä *Maitojyvässä*. Näin tiedämme tavallista enemmän hänen asumisajastaan.

Hannu oli lähtöisin 13-lapsisesta maanviljelijäperheestä, josta yksi lapsi kuoli heti syntymän jälkeen. Perheessä arvostettiin koulutusta, vaikka lapset pääsivät hankkimaan sitä tavallista myöhemmin.

Lestikseen hakeutumisessa Hannulle oli tärkeintä pääsy samanmielisten seuraan, turvalliseen ja suojattuun asuntolaan. Hänen ensimmäisiä huonetovereitaan olivat Aarno Haho (joka on kuollut kesällä 2019 vähän ennen Hannua) ja Kalevi Keränen.

Emäntä Hilma Jokela omistautui Hannun mukaan koko elämällään Lestikselle, ”tuntui tekevän väsymättömästi työtä, oli valmis tinkimaan asumisolosuhteistaankin Ylioppilaskodin hyväksi”. Hilma oli suoraviivainen, ”ronskikin” johtaja, jolla saattoi olla omat ”suosikkinsa” asukkaissa, mutta hän osasi olla myös lämmin ja turvallinen ”kanaemo”.

Elämää ja ilmapiiriä Lestiksessä Hannu kuvasi hyvin laajasti. Yhteisiä harrastuksia olivat käytäväkeskustelut, iltahartaudet sekä monenlaiset juhlat ja talkoot. Vappuna 1958 lestisläiset kävivät laulamassa sairaaloissa, muun muassa professori Yrjö J. E. Alaselle sairaalan ikkunan alla hänen virtensä ”Jo varhain, Herra, annoit”. Vuosittain järjestettiin eri ylioppilaskotien välisiä pesäpallo-otteluja, jotka Lestis voitti Hannun muistelujen mukaan ainakin viisi kertaa peräkkäin. Ottelujen jälkeen pidettiin seurat vuorotellen eri ylioppilaskodeissa.

Asukkaiden elämään kuului myös lauluseuroja, Tiernapoikien esiintymisiä, fuksiaisia, joulujuhlia, Hilman- ja Ilmarinpäiviä, valmistujaisia, läksiäisiä sekä ylioppilaskodin 10-vuotisjuhlat.

+++

Lestiksessä pidetyistä seuroista Hannulle jäi vaikutelma, että niissä oli aina paljon väkeä, sekä helsinkiläisiä ”uskonystäviä” että asukkaiden paikalle kutsumia opiskelijatovereita. Seuroissa asukkaat kävivät ahkerasti Fredrikinkadulla (rauhanyhdistyksellä) ”ja joskus kirkkoissakin”. Osallistuminen Ylitornion kristillisille talvipäiville oli ”yhtä juhlaa” – paitsi yleislakon aikana (1956), jolloin tuli matkustusvaikeuksia. Lestisläiset kävivät myös Ylioppilaiden kristillisessä yhdistyksessä, ja Hannu lauloi YKY:n kuorossa. Hän toimi kuuluttajana Jyväskylän suviseuroissa 1958 ja Reisjärven kansanopiston vihkiäisseuroissa samana kesänä.

Herätysliikkeen kriisin keskellä syksyllä 1960 Hannun, joka asui Irjansa kanssa Fredrikinkadulla vahtimestarin asunnossa, oli määrä puhua rauhanyhdistyksen seuroissa. Hänen vuoronsa oli jo ilmoitettu seuraväelle, mutta saarnavirren aikana hänelle tultiin sanomaan, että tehtävän hoitaisikin toinen. Hannu kertoi saaneensa tietää vasta jälkeenpäin, että hän oli esittänyt ”harhaoppisia” ajatuksia. ”Kokemus oli silloin kieltämättä traumaattinen”, hän totesi.

Hannu Mustakallio

Lestadiolaisten ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen luottamushenkilöt ja toimihenkilöt 1948–2019

Johtokunnan puheenjohtajat

Soisalon-Soininen, Ilmari	1948–1974
Kökkö, Timo	1975–1981
Pelkonen, Hannu	1982–2011
Lampinen, Pentti	2012–

Johtokunnan jäsenet

Harjama, Mirjami	1948
Hirvisuo, Viljo	1948–1950
Holma, Heikki	1986–2012
Holma, Juhani	2012–2014
Holma, Lauri	2015–
Huhtala, Elsa-Maria	1948–1951
Hyvärinen, Jenny	1948–1959
Impiö, Lauri	1977–1985
Jokela, Antti	1969–1973
Jokela, Mikko	1968–1976
Jokela, Timo	1983–1985
Juntunen, Hannu	1968
Jylhä, Impi	1950–1961
Järvinen, Tyyne	1954–1955
Kauppinen, Raija	1978–1993
Kerola, Veikko	1952–1981
Korpela, Markus	2004–2018
Krans, Virva	2019–
Kärkkäinen, Jouko	1986–2003
Kökkö, Timo	1975–1980
Laine, Sinikka	1975–2011
Lampinen, Pentti	1982–
Lappalainen, Pekka	1972–1982
Liusvaara, Yrjö	1948, 1962–1974
Lohi, Elsa-Maria	1952
Luoma, Antti	2013–
Marttila, Oili	1983–
Massa, Yrjö	1951–1980
Miettinen, Pentti	1949–1950
Miettunen, Martti	1948–1967
Mikkola, Eino	1948
Mustakallio, Hannu	1981–
Nieminen, Anna-Maija	1967–1977
Otra, Ester	1957–1977
Pehkonen-Suoranta, Kaisa-Liisa	1994–
Pelkonen, Hannu	1982–2011
Pelkonen, Heikki	2012–
Raittila, Elli	1978–1992
Raittila, Pekka	1949–1951

Soisalon-Soininen, Ilmari	1948–1974
Storm, Oiva	1953–1956
Suorsa, Eino	1965–1967
Taipale, Martta	1949–1953
Tuhkanen, Jaana	1993–
Turunen, Mauno	1956–1964
Viljanen, Paavo	1948–1971
Vuoristo, Fanni	1960–1966
Ylänen, Tauno	1974–1982

Johtokunnan sihteerit

Mikkola, Eino	1948
Miettunen, Pentti	1949
Lohi, Elsa-Maria	1949–1952
Jokela, Antti	1952–1953
Storm, Oiva	1953
Jokela, Mikko	1954–1959
Torkki, Hannes	1959–1961
Haho, Aarno	1960
Kärkkäinen, Jouko	1961–1962
Vuoristo, Fanni	1963
Turunen, Mauno	1963
Vuoristo, Leena	1964–1966
Vastamäki, Hilikka	1966–1971
Soisalon-Soininen, Jukka	1972–1975
Koski, Liisa	1976–1977
Pärnänen, Pekka	1978
Marttila, Oili	1979–2002
Nieminen, Tarja	2002–2012
Luoma, Antti	2012–

Rahastonhoitajat

Hyvärinen, Jenny	1948–1951
Jylhä, Impi	1952–1959
Otra, Ester	1960–1975
Jokela, Hilma	1976–1979
Hakalisto, Riitta	1980–1981
Vastamäki, Hilikka	1981–2001
Nieminen, Tarja	2002–2013
Jokela, Timo	2013–

Ylioppilaskodin emännät

Jokela, Hilma	1949–1979
Hakalisto, Riitta	1980–1981

Tietoja asukkaista ja asumisesta Lestadiolaisten ylioppilaskodin historiaan

Ylioppilaskotimme vuosijuhlien valmistelu on antanut virikkeen sen historian kirjoittamiseen. Kannatusyhdistyksen johtokunta on uskonut tehtävän professori **Hannu Mustakalliolle**, kodin entiselle asukkaalle. Hän käyttää aineistonaan muun muassa yhdistyksen pöytäkirjoja, vuosikertomuksia, *Maitojyvä*-lehteä ja lehdistöä sekä avainhenkilöiden haastatteluja.

Jotta ”Lestiksen” elämää voitaisiin kuvata sen asukkaiden näkökulmasta, tarvitaan tietoa myös muista kuin kirjallisista lähteistä. Sinä, joka olet joskus asunut Ylioppilaskodin jossakin huoneistossa, voit osaltasi edistää historiahanketta kertomalla omista kokemuksistasi.

Lestiksen kotisivuilla (www.lestis.fi) on lo-make, jonka kysymyksiin pyydämme Sinua ystävällisesti vastaamaan. Saadut tiedot palvelevat historian kirjoittamista jo sellaisenaan. Parhaassa tapauksessa aidot, elävät ja informatiiviset kuvaukset pääsevät mukaan tekstiin niin, että niiden esittäjän nimi mainitaan. Pienetkin tietovihjeet saattavat sitä paitsi johtaa tutkimuksessa uusiin kysymyksiin ja uusille lähteille.

Lähetä vastauksesi mielellään sähköpostin liitteenä (tai postitse erillisellä paperilla) osoit-

teella hannu.mustakallio@uef.fi tai Valovuodentie 6, 80170 Joensuu. Sinun ei välttämättä tarvitse vastata kaikkiin kysymyksiin.

Tutkimusta tehdään ”rakkaudesta ylioppilaskotiin”, tutkijan omana harrastuksena. Se merkitsee samalla pyrkimistä asialliseen, luotettavaan ja tasapuoliseen esitykseen, joka tuo kodin ylläpitäjien uhraukset esille mutta ei kaihda kipeitäkään kysymyksiä. On tullut aika käsitellä esimerkiksi lestadiolaisuuden kriisivaiheita avoimesti ja objektiivisuuteen pyrkien.

Vastauksista muodostuu aineisto, joka talletetaan asianmukaisesti ylioppilaskodin arkistoon. Halutessasi aineisto voidaan käsitellä myös täysin luottamuksellisenä.

Kiitos niille entisille lestisläisille, jotka jo vuodesta 1999 lähtien ovat lähettäneet vastauksiaan! Ne ovat tallessa ja muodostavat hyvän alun historiahankkeelle.

Tähän kyselyyn vastanneille tiedotetaan aikanaan historian valmistumisesta ja tarjotaan sitä tilattavaksi edullisella ennakko hinnalla.

Maitojyvä 2019

Lestadiolaisten ylioppilaskoti on toiminut Vironkadulla syksystä 1949 lähtien, yhteensä 70 vuotta. Se perustettiin vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen piirissä tarjoamaan koti Helsingissä opiskeleville etupäässä teologian ylioppilaille. Tällä hetkellä ylioppilaskodilla on paitsi kaksi huoneistoa Vironkadulla (7 C 4 ja 7 E 15) myös kahdeksan yksittäistä kaupunkiasuntoa, joista yksi on Vironkadulla sijaitseva *Marila*.

Maitojyvä on ollut ylioppilaskodin alkuvaiheista lähtien sen oma lehti, joka ilmestyi säännöllisesti vuoteen 1968 saakka. Myöhemmin se on ilmestynyt kaksi kertaa ylioppilaskodin kymmenvuotisjuhlien yhteydessä (1989 ja 2009). Nyt kädessäsi on kolmas uusimuotoinen *Maitojyvä*.

Maitojyvä-nimi on lainattu lestadiolaisen herätysliikkeen isän Lars Levi Laestadiuksen saarnasta. Se on ollut kypsymisessään keskeneräisen ja nuorten ylioppilaiden toiminnan tunnus.

Valokuva: Antti Luoma

